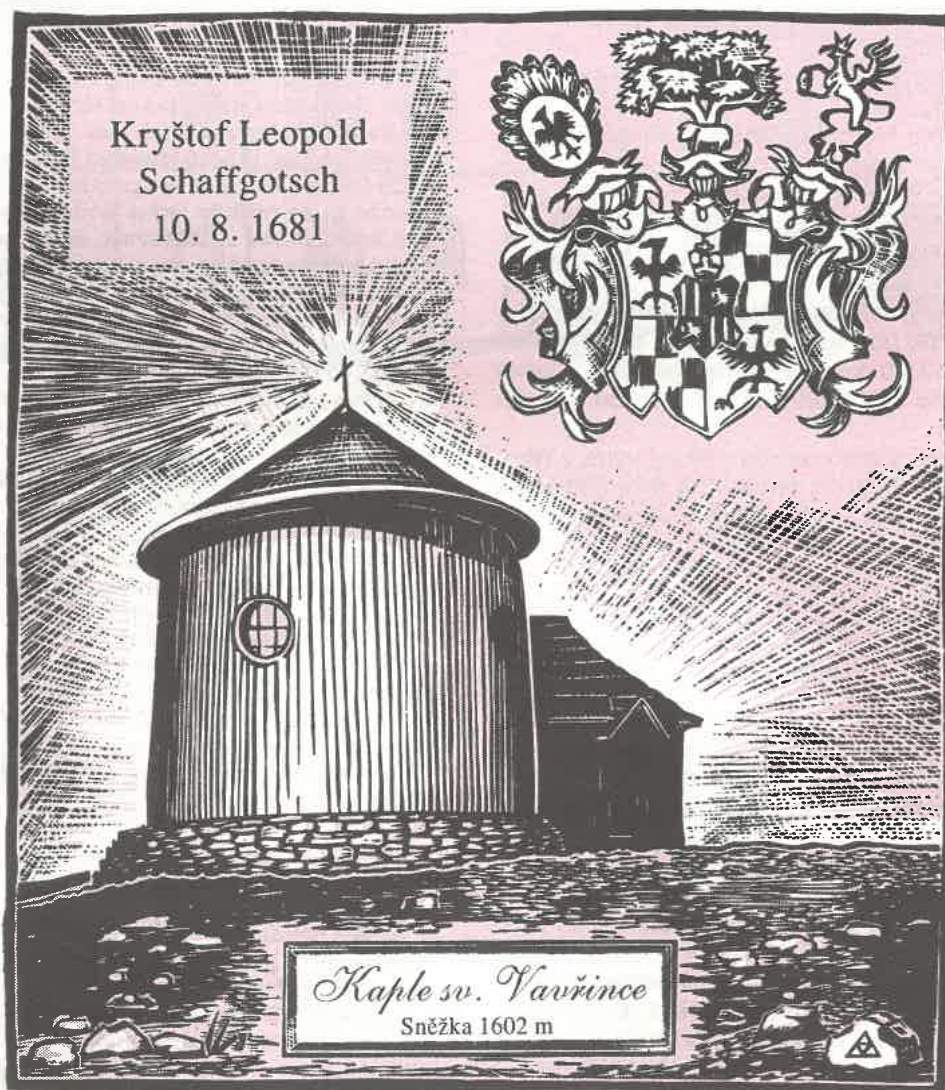

VESELÝ VÝLET®

KRKONOŠE / 7

LÉTO 1995

„V roce 1807 nebyla cesta mezi Svobodou a Maršovem tam kde je teď, kdy po ní projedeme za pět minut. Byla plná zatáček a vedla nerovným terénem, stoupala i klesala a když zapršelo byla samé bláto. Tehdáž jeden maršovský forman pobídl pár koní k rychlejší jízdě právě na této cestě. Chtěl se dostat do Maršova „čtvrtého dílu“ ještě před úplnou tmou. Najednou se koně zastavili, až forman málem spadl z kozlíku. Hlíííje. Nepomohla ani opakovaná hrozba bičem, koně se nehnuli z místa. Forman slezl z vozu, aby je uklidnil. Když došel před spřežení, úplně ztuhl. V šeru uviděl obrovského černého psa s hrozným výrazem ležícího přes cestu. Vyděšený forman vyskočil zpátky na vůz a čekal. Pes taky čekal a trvalo to dlouho. Otočit vůz nešlo, vypráhnout si netroufl a koně by tu nenechal ani za nic. Nešťastný chlapík

Z D A R M A

GALERIE A INFOCENTRUM VESELÝ VÝLET
HORNÍ MARŠOV
JANSKÉ LÁZNĚ
NA RÝCHORSKOU BOUDU
NAVRCHOLU SNĚŽKY
MAPA VÝCHODNÍCH KRKONOŠ
MALÁ ÚPA
ŽACLÉŘ
SOCHAŘ EMIL SCHWANTNER
BENECKO
MAPY KRKONOŠ
DOPORUČENÉ SLUŽBY
HOSTINNÉ
KALENDÁRIUM

str. 3
str. 4 - 7
str. 8 - 9
str. 10
str. 11 - 12
uprostřed
str. 16 - 17
str. 18
str. 19
str. 20
str. 21
str. 7, 22 - 23
str. 24
str. 27

ochranná známka

Vydavatel/redaktor: Miloslav a Pavel Klimešovi
Jazyková úprava: Věra Pokorná
Grafická úprava a ilustrace:
 Květa Krhánková, Zdeněk Petira, Stanislav Špelda
Linoryt na titulní straně: Stanislav Špelda
Fotografie: Milan Lhoták a archiv vydavatelů
Mapa: Zdeněk Petira,
Tisk: Oldřich M. Šlégr, OFSET Úpice, tel. (0439) 933171
Překlad do angličtiny:
 Iva Hanušová, Bernie Higgins, Kateřina Klimešová
Překlad do němčiny: Hans-J. Warsow
Překlad do polštiny: Andrzej Magala
Reklamní agenda: Pavel Klimeš (0439) 948 221
Uzávěrka tohoto vydání: 11. 5. 1995

Sedmé číslo sezónních novin Veselý výlet vychází v celkovém nákladu 60.000 kusů výtisků, z toho 25.000 kusů v české a 35.000 kusů v německé verzi. České vydání je rozšířeno o 3.000 anglického a 3.000 polského resumé.

Noviny rozšiřuje Informační centrum Veselý výlet v Temném Dole v Horním Maršově tel. (0439) 948 298, dále je k dostání na veřejných parkovištích v Janských Lázních, Malé Úpě, Velké Úpě a Peci pod Sněžkou, v cestovních a informačních kancelářích, ve vybraných prodejnách, pensionech, zařízeních Správy KRNP apod. **Veselý výlet je pro vás zdarma.**

Máte-li zájem o zaslání zimního vydání Veselého výletu (1996) poštou domů, pošlete nám spolu s vaší adresou 30 Kč, jste-li z České republiky, a 150 Kč, jste-li cizinci, nebo si noviny objednejte osobně v Informačním centru Veselý výlet v Temném Dole. Tato částka kryje náklady spojené s administrativou poštovní distribuce.

Veselý výlet
Temný Důl 46, 542 26 Horní Maršov
tel. (0439) 948 298, fax 948 221

Veselý výlet vyšel díky pochopení zastupitelstev měst a obcí Benecko, Hostinné, Janské Lázně, Horní Maršov, Žacléř, vedení Správy Krkonošského národního parku ve Vrchlabí, podpoře Okresního úřadu v Trutnově a dobré vůli výše uvedených spolupracovníků.

Před více než desíti lety, po dlouhé a úmorné pouti mezi kavkazskými štíty a ledovci, po kamenitých svazích a hřebenech, jsme se svými druhy usedli okolo ohně a ukončili namáhavou a nebezpečnou túru se slovy: „To byl ale veselý výlet!“. Poněkud trpké rčení veselý výlet nás pak provázelo nejen na dalších cestách za dobrodružstvím a exotikou vzdálených velehor, krajů a měst, ale i doma při procházkách s rodinou, na obyčejných vandrech kousek za humna, nebo při návštěvách míst důvěrně známých. Ona průpovídka poprvé vyřčená na Kavkaze ztratila svou hořkou příchut' a stala se znamením pro ryzí a neopakovatelný zážitek, pro navázání kontaktu, povýšila na označení cesty, která má pro poutníka smysl a přitom je i plná poesie.

sepal ruce a tiše se začal modlit. Prosil pána Boha, aby mu pomohl. Vtom se velký černý pes zvedl a pomalu zmizel ve tmě. Vůz se rozjel. Černého psa nikdo před tím ani potom už nikdy neviděl. Snad aby forman poděkoval Bohu a možná i přesvědčil nevěřící sousedy, postavil na tom místě veliký kamenný kříž.“

Tuto legendu mi vyprávěla jedna místní rodačka, která ji znala od své babý. Není důležité, jestli podnětem ke stavbě velkého kříže byla tato historie, ale příběh má pokračování. Kříž stál na svém místě až do roku 1980. Jen jednou, v roce 1860, když hrabě Berthold Aichelburk nechal konečně postavit pořádnou silnici, byl kříž o malý kousek posunut. Ovšem při stavbě nové silnice v roce 1980 byl kopec na hranicích mezi Svobodou nad Úpou a Horním Maršovem odtěžen až na obnaženou skálu čnicí nad opěrnou zdí. Podle představ pátera Tyrnera, polské stavební firmy a snad i většiny rozumných lidí, měl být kříž jen posunut na nově upravené místo. „Jenže to se nelíbilo jedné soudružce“: vzpomíná svobodský farář. „A tak si stěžovala, že za socialistický címent se mají stavět ty fundamenty pod pomníky boží, proto troje boží muka z Maršova musela pryč. Dlouho jsem si myslel, že byla zahrabána pod silnicí, ale dělníci mi prozradili, že je odvezli do kláštera v Hostinném“: ukončil svou hořkou vzpomínku páter Tyrner.

Teprve po letech se nám podařilo nalézt některé jednotlivé díly maršovských křížů v hromadě škváry ve dvoře opuštěného kláštera v Hostinném. Za čas byla škvára odvezena a pískovcové kříže se ve dvoře o několik metrů přestěhovaly. Každý přesun pomocí nemotorné techniky jim přidal další jizvy. Vloni jsme části křížů převezli zpět do Horního Maršova. Chybí jim ozdoby a někdy i podstatné části. Hlavní podstavec od božích muk z roku 1807 jsme nedokázali naložit, zůstal prozatím v Hostinném. Vlastní kamenný kříž s korpusem se ztratil a tak můžete v lapidáriu remedia, jak jsme nazvali doufejme přechodné útočiště kamenných památek u galerie Veselý výlet v Temném Dole, vidět jen ozdobnou hlavičku s beránkem. Původní podobu i dalších kamenů si můžete prohlédnout v katalogu, který je v galerii.

Až vás někde v horách vyděsí velký černý pes a vám to dobře dopadne, nemusíte stavět úplně nový kříž. Stačí, když obnovíte některý z těch mnoha zničených.

PS: Děkujeme všem přátelům Veselého výletu, kteří nás upozornili na povalené, rozbité, přemístěné a zapomenuté kamenné památky. Ovšem smyslem lapidária remedia není někdejší ozdoby krajiny shromažďovat, ale do krajiny je vracet zpět. Vaše podněty evidujeme a doufáme, že se dočkáme i konkrétních oprav. Opracované kameny do krajiny patří, ať už byly zřízeny z pohnutek náboženských, spolkových, společenských či osobních. Redakce

Na začátek srpna připravujeme otevření první části pensionu Veselý výlet v Temném Dole v Horním Maršově. S pomocí našich rodin, přátel architektů, výtvarníků a řemeslníků jsme uplatnili poznatky a zkušenosti z cest po světě i Krkonoš. Historický dům, ve kterém provozujeme již galerii a informační centrum, nám poskytl dostatek možností pro realizaci pensionu ve stylu Veselý výlet. Pension volně navazuje na galerii, proto i tady uvidíte rozličná výtvarná díla přátel Veselého výletu, fotografie ze starých Krkonoš i našich výprav. Místo satelitní televize vám nabízíme panely a žurnály s historií domu a okolí, s návrhy zajímavých cílů pro výlety a například i malou knihovnu s regionální literaturou. K domu Veselý výlet patří i upravené okolí s řekou, splavem, potoky, studánkou, trávníkem i lapidáriem.

Otevření celého domu připravíme na zimní sezónu. Úplné naplnění našich představ je otázkou delšího období a je závislé na finančních a časových možnostech. Galerie i pension jsou zálibou, fungující současně vedle našich hlavních aktivit. Víme, že jsme teprve na začátku cesty, protože za nejdůležitější považujeme oživení domu a naladění osobité atmosféry. Tu musíme vytvářet a prožít spolu.

Jednotlivé pokoje i apartmá v pensionu Veselý výlet jsou svým vybavením a hlavně zaměřením různě upraveny. Všechny mají vlastní sociální zařízení, v apartmá jsou kuchyňky. Větší kuchyň je v jídelně, kde si hosté mohou i uvařit. K ubytování podáváme pouze snídaně. Rezervace zajišťuje informační centrum Veselý výlet, kde se domluvíte také německy a případně i anglicky.

Tím vás zveme i do galerie a informačního centra Veselý výlet. Vaše návštěva může být ryze praktická, to když potřebujete informace, vybrat si z široké nabídky turistických map, automap, průvodců, publikací o Krkonoších, pohlednic, koupit si figurku Krakonoše či jiný originální suvenýr. Také vám pomůžeme při výběru ubytování. Máme aktuální přehled o právě volných místech ve vybraných hotelech, pensíoních, horských boudách i soukromí.

Vedle praktických služeb vám v galerii nabízíme kulturní zpestření krkonošského pobytu. Vystavujeme a prodáváme fotografie všech vyhlášených krkonošských fotografů, olejové malby, akvarely, kresby a grafiku profesionálních i amatérských výtvarníků, autorskou keramiku i sklo, šperky z různých materiálů, autorské svetry, sbírkové kameny, dřevěné hračky a další oku lahodící předměty.

Za Veselý výlet vás zve

INFORMACE - doporučení služeb, ubytování, programů
- mapy, průvodce, pohlednice, publikace

GALERIE - autorské práce, skutečně kvalitní dárky z Krkonoš
- obrazy, kresby, grafika, fotografie
- dobové snímky (možnost objednávky snímků konkrétního místa i lokality)
- keramika, sbírkové kameny, šperky a jiné

PENSION - ubytování se snídaní v pokojích a apartmá se sociálním zařízením

SMĚNÁRNA

Distribuce sezónních novin Veselý výlet (i starší vydání).
Denně 8.30 - 18.00 hodin.

O ŽIVOTĚ A DOBĚ BERTHOLDA AICHELBURKA

Až budete poznávat Horní Maršov a jeho okolí, najdete i několik zajímavých objektů, které vděčí za svůj vznik osvěcenému šlechtici Bertholdu Aichelburkovi. Výjimečné činy tvoří výjimeční lidé a takový Berthold Aichelburk skutečně byl.

Narodil se 21. července 1823 na zámku v Bělohradu jako prvorozený syn váženého císařského komořího pana Alfonse, hraběte Aichelburka, majitele panství Bělohrad a paní Josefiny, rozené hraběnky Schaffgotsch, majitelky panství Maršov. Rodina Schaffgotschů byla v tu dobu nejstarším krkonošským šlechtickým rodem. Jejich původní rodové sídlo, hrad Chvojník (Kynast) na severní straně Krkonoše, byl založen již ve 14. století a samotný rod byl povýšen na šlechtický již v roce 1387. Pozdější majetek Schaffgotschů zabíral téměř celé severní Krkonoše a je známou skutečností, že v důsledku hraničních sporů v roce 1681 Bertholdův prastrýc Kryštof Leopold Schaffgotsch postavil na vrcholu Sněžky kapli sv. Vavřince. Panství Maršov Schaffgotschové získali sňatkem Jana Arnošta Antonína Sch. s Marií Alžbětou z Valdštejna. Tudíž kořeny Bertholdovy rodiny sahají v Maršově až do roku 1701, což jistě ovlivnilo i jeho vztah k východním Krkonošům.

Když se v roce 1828 hrabě Alfons Aichelburk přestěhoval se svou rodinou na zámek do Maršova navázal brzy malý Berthold především při četných cestách po krkonošském panství kontakt s okolím. V té době patrně vznikl jeho vřelý vztah k poddaným a opačně i poddaných k němu. Mladý hrabě studoval na gymnáziu v Jičíně a poz-

ději v Praze, poté na pražské Filosofické fakultě UK. Ovšem na přání otce, tehdy již c. k. ministerského rady, přestoupil na právnickou fakultu. Ta měla Bertholda připravit pro kariéru ve státních službách, ale on později zavrhl dráhu úředníka, aby mohl zůstat svobodný a nezávislý.

V době studií se hodně věnoval hře na klavír. Jeho hudební talent se projevil již v dětství, hrát začal ve čtyřech letech. V Praze pak studoval hudbu u známých klavíristů, sám i komponoval. Právě před 140 lety v roce 1855 Berthold založil dosud platnou tradici promenádních koncertů v Janských Lázních. Na vlastní náklady u tehdejší kolonády přistavěl orchestríště, kde hrál jeho dvaadvacetičlenný orchestr v letních měsících při nedělních koncertech.

V letech 1844 - 1847 sloužil jako voják u dragounů v Dolních Uhrách. Tam se seznámil se svou pozdější manželkou Ernestinou Theodorou Schulpovou. Koncem roku 1847 Berthold převzal panství Maršov, kde se i s manželkou usadil natrvalo. Brzy poznal, že na horách je velká bída a bez prodlení poskytl svým horalům pomoc. Za nízké ceny prodával lesní půdu na zřizování dalších luk a stavební materiál na stavbu nových chalup. Během třicetiletého působení otce Alfonse a syna Bertholda vzniklo na panství Maršov 100 nových stavebních parcel. Naposledy byly v Krkonoších výrazně rozšířeny luční enklávy na úkor lesa. Větší rozlohu získaly třeba Janovy boudy, Hlušiny, Valšovky, Malé i Velké Típpeltovy boudy ve Velké Úpě, ale například i Velká Pláň, Hnědý Vrch, Zahradky a jiné lokality v Peci pod Sněžkou. Půda i dřevo byly prodány horalům na dlouhodobé splátky nebo jen za odvedenou práci v lese. Po zrušení poddanství v roce 1848, které pokrokový majitel panství Berthold Aichelburk uvítal, snažil se získat pro Maršov sídlo c. k. soudu, v němž viděl právní a politickou pomoc celému regionu. Soud a okresní úřad byly zřízeny v roce 1855 v nové kamenné budově na maršovském náměstí (nynější samoobsluha a pension Hlaváč). Od té doby má Maršov ve svém znaku i symbol Spravedlnosti. Také nechal zřídit v centru obce dodnes fungující pilu se šindelárnou. V Temném Dole díky jeho pochození vznikla a sto let prosperovala velká sklárna, později i několik brusíren dřeva. Ve vlastní režii zde postavil i textilní továrnu dnešní firmy JASNE. V neposlední řadě pravděpodobně Berthold Aichelburk k naší nemalé radosti postavil v roce 1855 panský hostinec v Temném Dole. Z vlastní zkušenosti znal léčitelskou schopnost studené vody, proto tu chtěl zřídit léčebný ústav. Nakonec zůstalo jen u hostince. Ale přesto máme z této Bertholdovy aktivity největší radost, protože právě v tomto domě je dnes galerie a pension Veselý výlet.

Všechny kroky hraběte Aichelburka vedly k zajištění práce a obživy pro obyvatele panství. Dokázal výrazně změnit způsob a úroveň jejich života. Za hlavní přínos Bertholda Aichelburka však považujeme ovlivnění myšlení lidí. Již dávno před zrušením nevolnictví s nimi jednal jako se sobě rovnými. Byl v jejich očích přítelem a ochráncem, měl jednu z nejlepších lidských vlastností - dobrou vůli.

Dne 13. května 1861 se hrabě Berthold Aichelburk na maršovském zámku za nepříliš vyjasněných okolností zastřelil. Pravděpodobně to způsobilo předcházející onemocnění zánětem mozkových blan. Jeho ostatky jsou uloženy v rodinné hrobce na hřbitově v Horním Maršově. Součástí hrobky je i kaple, nad jejímž dveřmi dva zbrojnoši drží erb Bertholda Aichelburka, erb kavalíra východních Krkonoš.

LESNÍ HRÁDEK AICHELBURK

Někdy dlouho váháme, zda upozornit na zajímavá, leč málo navštěvovaná místa. Nevíme, jestli máme právo je představit široké veřejnosti a tím je vystavit větší návštěvnosti. V případě lesního hrádku Aichelburk nás k publikování dovedlo zásadní zjištění. Přestože hrádek stojí v Temném Dole na svahu Světlé hory sotva 15 minut chůze od hlavní silnice Horní Maršov - Pec pod Sněžkou, jen málokterý host jej zná. Místní lidé sem zavítají rovněž jen ojedinelé. V roce 1992 nás tehdejší starosta Pece pod Sněžkou pan Milan Vích požádal o vypracování stavebně-historického průzkumu hrádku, který katastrálně patří k tomuto městu. Zjištěný špatný stav památky nás přiměl k myšlence na Aichelburk upozornit. Nedojde-li totiž v nejbližší době alespoň k nejnutnější opravě, i zbytek hrádku se zřítí. Obáváme se, že prostředky na jeho záchranu se v současné době nenajdou a proto vás zveme k návštěvě místa, dokud je ještě co prohlížet. Ale velmi vás prosíme, buďte opatrní a určitě nevystupujte na jednotlivé části hrádku, je to nebezpečné.

Lesní hrádek Aichelburk byl postaven dva roky po smrti Bertholda Aichelburka v roce 1863 lesním personálem velkostatku Maršov údajně jako výraz vděčnosti a k uctění jeho památky. Vzhledem k zásluhám hraběte to je věrohodný důvod vzniku této romantické stavby. V dobové literatuře je popisován jako hrad vystavěný na způsob tvrze. Do hlavní haly se vstupovalo velkými dveřmi z nádvoří údajně po padacím mostě. Tuto jedinou reprezentační místnost na hrádku zakrýval dřevěný strop a dřevěná sedlová střecha krytá šindelem. Z haly se vcházelo do věže, kde točité schody vedly na malou vyhlídku v koruně věže. Dlouho jsme přemýšleli, k čemu sloužila plošina těsně za nádvořím obehnaným původně kamennou zdí. Z plošiny vede dozadu rovná cesta zakončená opět urovnaným místem. Pokračování cesty jsme nenašli. Až jsme se dozvěděli, že to byla lesní střílnice, kterou užíval personál velkostatku. Vzadu se stavěly dřevěné terče, které známe z výstavy v Krkonošském muzeu ve Vrchlabí. Klenutý sklep údajně sloužil jako stáj pro dva poníky.

Lesní hrádek byl využíván překvapivě krátkou dobu, když tu byl zřízen občasný hostinec a na nádvoří či okolních terasách se i tancovalo. Již v roce 1875 se hovoří o zde zaniklé restauraci. Do nyní už zarostlého a sutí zavaleného nádvoří byl zaveden i vodovod, ovšem v roce 1872 jej zničili vandalové. Zmínka z roku 1901 uvádí lesní hrádek jako zříceninu. Dodnes se zachovala věž, zčásti zasypaný sklep, venkovní schodiště a zbytek vstupní brány. Jediná snadná výstupová cesta vede k hrádku od mostu hlavní silnice (prvního od Maršova) za továrnou v Temném Dole, asi kilometr před Křižovatkou. Cesta jde prudce do svahu náhodou od poutače Veselého výletu. Snadnější cesta doleva nad řekou vás nikam nedovede, jak to často bývá i v životě, protože brzy končí v hluboké zarostlé roklí.

KLÍČE OD HRADU

K lesnímu hrádku se váže tradice, kterou chceme pro letošní léto obnovit. Hrádek sloužil pro chvíle odpočinku a jako cíl krátkých, hlavně nedělních a svátečních výletů. Když někdo načasoval svou návštěvu na všední den, mohl se zastavit v Temném Dole v panském hostinci pro klíče a hrádek si prohlédnout sám. Už víme, že panský hostinec byl ve stejném domě, kde je nyní galerie Veselý výlet. Tak to popsal janskolázeňský lékař a hlavně Bertholdův přítel Dr. Bernhard Pauer v roce 1865. Když se ve stejném domě,

Aichelburg 1863

nyní galerii Veselý výlet, zastavíte v létě 1995 můžeme vám ukázat jako symbolický klíč ke hrádku náš stavebně-historický průzkum s řadou historických fotografií. Navíc se tu v době od 15. července do 15. září můžete pozdravit se samotným Bertholdem Aichelburkem. Díky pochození maršovského obecního úřadu v uvedenou dobu vystavujeme Bertholdovu bustu, která stála původně v hradním sále Aichelburku. V mírně nadživotní velikosti ji vytvořil podle portréty zemědělského hraběte neznámý výtvarník ze sklárny v Temném Dole. Po více než sto letech slouží opět původnímu účelu, vzpomínce na Bertholda Aichelburka.

PŘES SVĚTLOU HORU

Náročná, ale krásná cyklistická trasa začíná v centru Horního Maršova u lékařské ordinace. Zpevněná, první kilometr žlutě značená cesta stoupá na Reissovy domky. Odtud pokračuje rovně Rudolfova cesta (modrá značka) do Janských Lázní, ale my hned odbočíme doprava na neznáčenou zpevněnou cestu s výhledem na Starou horu, Špičák a Dlouhý hřeben. Projedeme nad poslední chalupou osady Honzův Potok a brzy vystoupáme na Krausovy boudy. Mezi dvěma chalupami, někdejšími hájenkami černohorského a velkoupského polesí, vjedeme na neznáčenou a nepevněnou lesní svážnici. Hned po sto metrech se na křižovatce dáme opět doprava na cestu s náročným terénem, který vás možná na chvíli donutí sesednout z kola. Naše cesta po úbočí Světlé hory je v mapě Krkonoš v měřítku 1:25000 označena jako Heřmanova. Dnešní náročné stoupání skončí na velké pasece s neobvyklým pohledem na Horní Maršov a Rýchory. Přes Hlaholku projedeme nad krásnou osadu Velké Típetlové boudy s pravými krkonošskými chalupami a výhledem na Sněžku. Po dobré cestě ještě kus vystoupáme a potom sjedeme na Valšovky, které poznáte podle

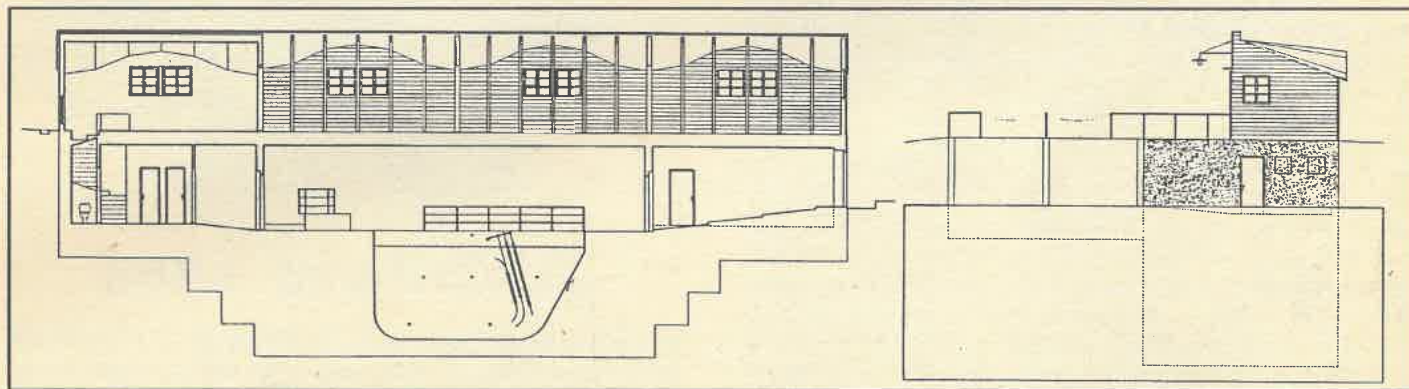
pokračování na straně 6

Koncem února do Horního Maršova zavítala vzácná návštěva - pět ve světě vážených architektů ze Španělska, Švýcarska, Velké Británie, Slovenska a Čech. Přijeli, aby se definitivně rozhodli, komu udělí hlavní cenu GRAND PRIX Obce architektů za rok 1994, která oceňuje významná díla současné české architektury. Ze 168 přihlášených novostaveb, obchodních domů, bank, hotelů a dalších podobných staveb byla nakonec nejúspěšnější sběrna surovin a čistírka odpadních vod v Horním Maršově - dlouhá úzká stavba s vlnitou střechou od pražského architekta Romana Kouckého postavená během r. 1993 - 1994 u splavu v Maršově III. Proč porotci vybrali právě maršovskou sběrnou a čistírnu - obyčejnou dřevěnou boudu? Podle jejich vyjádření poetická, ale velmi disciplinovaná stavba citlivě reaguje na své bližší i širší okolí, je postavena z tradičních materiálů a skromnými prostředky povyšuje bezvýznamnou úlohu na kulturní počín. V architektuře neexistuje malý úkol, pouze malé nebo velkorysě zpracová-

vání. Ve svém proslovu při předávání ceny Grand Prix 3. března v Betlémské kapli v Praze pochválili také maršovské radní, že přizvali k tématicky nezajímavé stavbě věhlasného architekta a za jejich porozumění a ochotu nechat se svým architektem přesvědčit a strhnout.

V minulém letním čísle našich novin jsme psali o více než stoleté tradici průmyslových staveb ve východních Krkonoších. Již při podání návrhu stavby se autor Roman Koucký vyjádřil, že mu jde o vzkršení této tradice. Udělení nejprestižnější české architektonické ceny potvrdilo, že se jeho záměr vydařil. Nás v redakci Veselého výletu cena těší dvojnásob, protože jsme také stáli u zrodu celého projektu.

K čistírně se můžete dostat přímo od hlavní silnice z parkoviště naproti hospodě Na kopečku těsně před vjezdem do centra obce, anebo po cestě od novogotického kostela kolem pensionu Asia a Lípa.

Z řezu budovou je patrné, že ve spodní, z poloviny pod zem schované, části stavby je čistírna odpadních vod. Horní dřevěná nástavba slouží jako sběrna druhotných surovin.

dokončení ze strany 5

pasoucích se krav. Patří k horské farmě Davida Sosny, kterou najdete v nejvýše položené chalupě. Denně od jedenácti hodin tu prodávají vyhlášený jogurt, buchty nebo koláče i další výrobky horského hospodářství. Sjezd do Velké Úpy přes Hlušiny je prudký, proto jeďte opravdu pomalu. Čekají vás dvě ostré zatáčky a možná potkáte i pro dříví jedoucí nákladák. Až vyjedete ve Vavřincově dole na hlavní silnici, budete mít za sebou jeden z nejzajímavějších okruhů, který můžete ve východních Krkonoších na horském kole projet. Zpět do Maršova sjedete po silnici za deset minut.

PO NEJKRÁSNEJŠÍ SÁŇKAŘSKÉ CESTĚ

Podobnou trasu jako na horském kole projdeme i pěšky, ale zavítáme do ještě zajímavějších míst. Nejsnadnější nástup je u galerie Veselý výlet v Temném Dole, kde přejdeme řeku Úpu po starém ocelovém mostě. Začneme stoupat po modře značené turistické cestě k osadě Honzův Potok. U větší boudy označené OÚNZ 5 uhýbá modrá cesta doleva k Reissovim domkům, ale my se dáme doprava do kopce po neznačené cestě kolem modřínové aleje. Při výstupu podél mohutných kamenných agrárních valů si uvědomte někdejší úžasnou dřinu, kterou osadníci podstoupili, když před čtyřmi lety přeměňovali zdejší prales na louky. Valy z kamení vysbíraného na lukách v Honzově Potoce jsou jedny z největších v Krkonoších. Možná i vy dospějete ke stejné myšlence, že už jen z úcty k předešlým generacím nemáme morální právo takové louky zalesňovat. Za

nejvýše položenou chalupou někdejšího hospodářství Aloise Tippelta přijdeme ke zpevněné cestě jdoucí na Krausovy boudy. Tu necháme cyklistům a sami zahmeme hned doprava na starou, dnes téměř zapomenutou sáňkařskou cestu. Provede nás úbočím Světlé hory a její průchod je pro citlivé duše zážitkem. Cestu nechal postavit na konci 19. století majitel maršovského panství hrabě Czernin-Morzin, aby nahradila dříve používané smykové dráhy. Zařezává se do strmého svahu a její kamenná konstrukce je skutečnou technickou lahůdkou. Dokonalejší stavbu stejného charakteru ve východních Krkonoších nenajdete. Dřevaři tudy svázeli ze Světlé hory v zimě dřevo na saních rohačcích až na pilu do Horního Maršova.

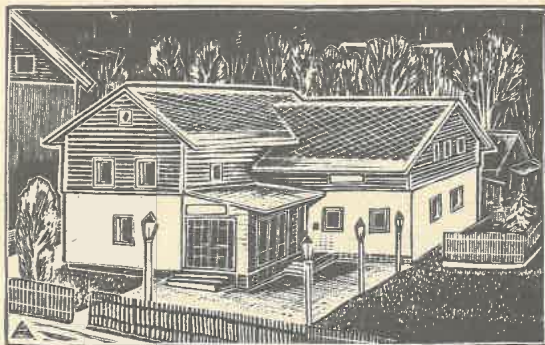
U Hlaholky je stará cesta přetata svážnicí, po které dojdeme k Velkým Tippeltovým boudám. Doprava uhýbá pěšina přes enklávu Nad křížovatkou do Temného Dolu. My projdeme po další krásné rovné cestě přes Velké Tippeltovky, když jsme svážnici nechali vlevo v lese. Stejně se na ni brzy vrátíme, aby nás dovedla na Valšovky. Od Sosnovy farmy sejdem po zeleně značené cestě na dolní Valšovky. Možná vás překvapí, když tu najdete další hezké chalupy, z toho jednu trvale obydlenou. Ale určitě vás překvapí, že tu bydlí současný starosta města Pec pod Sněžkou pan Jiří Ratajík. Sestup romantickým Vavřincovým dolem je snadný. Až na Křížovátku půjdeme po hlavní silnici, ale u hostince uhneme doprava. Po pravém břehu řeky Úpy projdeme část původní, dnes opuštěné horské silnice. Později mineme odbočku k lesnímu hrádku Aichelburk a technickou památku někdejší továrny na dřevovinu a vstoupíme opět do Temného Dolu a Horního Maršova.

Při první návštěvě výše uvedených míst si vezměte s sebou podrobnou mapu Krkonoš v měřítku 1:25000.

Pension a restaurace Asia

Přímo v Horním Maršově uhněte u novogotického kostela doprava a po 200 metrech najdete pension ASIA s kvalitním ubytováním (13 lůžek + přistýlky) a známou restaurací. Čtyřlůžková apartmá mají dvě lůžka v obývacím pokoji a další dvě v ložnici. Jsou vybavena vlastní sprchou a WC, satelitní TV i ledničkou. Ve stylové orientální restauraci, otevřené denně od 11 do 22 hodin, je na jídelníčku řada specialit čínské kuchyně. Vedle známých jídel jako je maso dvou barev, kuře kung-pao nebo švej-ču-žou vyzkoušejte i uzenou kachnu po čínsku, šuang-si (štěstí) nebo pravá žabí stehýnka či černá vejce. Podávají se tu také bezmasá jídla, studené a teplé předkrmky i saláty. Jako praví Číňané můžete jídlo zakončit výbornou polévkou s černými houbami. Ubytování hosté mohou ochutnat i jídla české kuchyně. Posezení na letní terase je zpestřeno podáváním úplného jídelníčku včetně letního rozšířeného výběru zmrzlinových a ovocných pohárů. Hosté pensionu využívají celou zahradu i s ohništěm. Je tu i vlastní parkoviště.

Pension a restaurace ASIA, Horní Maršov, PSČ 542 26, provozuje Jana Čížinská, tel. (0439) 948 179, domluvíte se i německy.

Pension a samoobsluha U Hlaváčů

Na náměstí v Horním Maršově vás upoutá opravený historický dům, který nechal postavit už v roce 1855 hrabě Berthold Aichelburk. Dnes je tu samoobsluha s širokým sortimentem potravin a nápojů. Můžete tu nakoupit i drogerii, ovoce a zeleninu. Celé léto je u obchodu v zahrádce otevřeno posezení pod slunečníky. Kromě zmrzliny si můžete dát kávu a vybrat si z rozšířeného sortimentu nealkoholických nápojů. Obchod je otevřen denně od 6,30 do 12 a od 13 do 18 hodin, v sobotu od 6,30 do 13, v neděli od 8 do 12 hodin. Zahrádka se zmrzlinou je otevřena i o víkendech po celý den. Pension U Hlaváčů představuje kvalitní ubytování se snídaní ve dvoulůžkových pokojích (15 lůžek) s možností přistýlky. Pokoje mají kompletní sociální zařízení. Ve společenské místnosti je malý bar a televize. U pensionu je zajištěno i parkování.

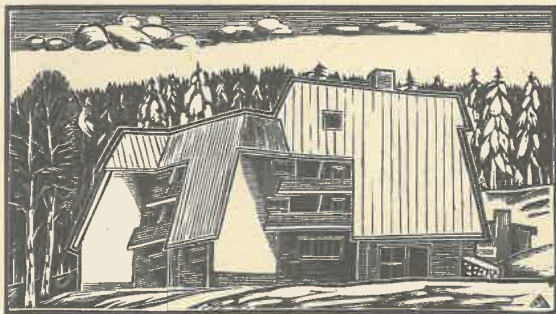
Pension a samoobsluha U Hlaváčů, Horní Maršov, PSČ 542 26, majitelé Miluška a Milan Hlaváčovi, tel. (0439) 948 112, domluvíte se i německy.

Pension Krakonoš

Kilometr za úzkým vjezdem do Horních Lysečín stojí pod lesem Albeického hřebene moderní pension Krakonoš. I když je v lysečinském údolí, administrativně patří do Dolních Albeic. Poskytuje ubytování (celkem 40 lůžek) se snídaní nebo polopenzí vhodné především pro rodiny s dětmi ve dvou, tří a čtyřlůžkových pokojích se sprchou a terasou. Pension je vybaven satelitní televizí, hosté mají k dispozici rádio, lednici a v létě půjčovnu horských kol. Večer je příjemné posezení u baru nebo u krbu. Hosté mohou celoročně parkovat přímo u pensionu, kde dostanou parkovací kartu. Pension Krakonoš je otevřen stále. Správce pan Jaroslav Karlík provozuje i moderní pension Čert (28 lůžek) v sousedním albeickém údolí. I zdejší dva až čtyřlůžkové pokoje jsou vybaveny kompletním sociálním zařízením.

Pension Krakonoš, Dolní Albeice čp. 28, pošta Horní Maršov, PSČ 542 26, vedoucí Jaroslav Karlík, tel. a fax (0439) 948 159, domluvíte se i německy.

Hotel Stará celnice

Novou zajímavou službou poskytuje hotel Stará celnice s restaurací v Horních Albeicích. Dům má zajímavou historii, vzhled, polohu, vybavení i kvalitu služeb. Je v něm 33 lůžek v zajímavě členěných dvou a třílůžkových pokojích s možností dalších přistýlek. Všechny pokoje mají kompletní sociální vybavení. Zvláštností je prázdninový byt v malém domku v uzavřeném dvoře přímo u celnice. Má dvě ložnice, obývací pokoj, kuchyňku, koupelnu a WC, proto je vhodný i pro delší pobyt celé rodiny. Restaurace se 40 místy u stolu je v hlavní sezóně otevřena denně od 10 hodin a nabízí minutky i klasická jídla české kuchyně, zákusky, zmrzlinové poháry a také dva druhy točeného piva - světlý Gambrinus a tmavého Purkmistra. Večer se v klenutém sklepě ještě otevívá vinárna se samostatnou minutkovou kuchyní. U hotelu je nový 320 metrů dlouhý lyžařský vlek, hřiště i parkoviště. Krásné okolí horské osady vybízí k procházkám i delším túrám na nedaleké Rýchory nebo k Malé Úpě.

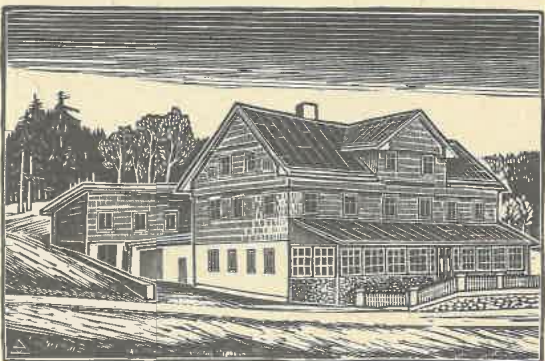
Hotel Stará celnice v Horních Albeicích, pošta Horní Maršov, PSČ 542 26, majitel Zdeněk Tůma a syn, tel. a fax (0439) 948 263.

Horský hotel Lysečinská bouda

Vysoko nad Lysečinským údolím v krásné přírodě stojí mezi horskými chalupami Lysečinská bouda. Ve dvou, tří a čtyřlůžkových pokojích se tu může ubytovat až 42, s přistýlkami až 57 hostů. K Lysečinské boudě se projíždí od Horního Maršova celým údolím Dolních Lysečín, potom Dolními a Horními Albeicemi. V zimě vozy hostů parkují na odstavné ploše v Horních Albeicích u Staré celnice. Po dohodě je zajištěn odvoz zavazadel. Letní hosté Lysečinské boudy mohou vyjet až na parkoviště přímo u hotelu. Lysečinská bouda stojí na oblíbené turistické trase, proto je dobré vědět, že ve stylové restauraci dostanete výborná jídla domácí české a myslivecké kuchyně. Restaurace a bar jsou otevřeny denně od 11 do 22 hodin. K boudě patří 680 metrů dlouhý vlek a sjezdovka.

Lysečinská bouda v Horních Lysečínách, Horní Maršov, PSČ 542 26, správce Vladimír Šťastný, tel. (0439) 948 149, domluvíte se i německy.

KDE TRYSKÁ ŽIVÁ VODA

Pouť za léčivou vodou začíná v Janských Lázních u historických pramenů. Sít bájí a pověstí oprádká vznik většiny významných lázeňských středisek. Podle trutnovského kronikáře Simona Hüttela ze 16. století objevil teplé hojivé vřídlo pod Černou horou Jan z Chockova. Zbrojnoš Albrechta z Trautenbergu sídlem na Žacléři slídlil v pohraničních hvozdech po úkrytech loupeživých rytířů. K nálezu mělo dojít 6. května roku 1006 a pramen, který dal vzniknout pozdějším světoznámým lázním, byl po svém objeviteli a také v souladu s kalendářem nazván Janův. Tato legenda je asi vymyšlená, ale zní pěkně.

Realita bývá méně lyrická. První známou budovou v místě lázní byl hamr na zpracování rudy. Pravděpodobnější verzí je proto nález pramene hledači drahých kovů v 11. až 13. století. Věhlas záračného minerálního pramene se rychle šířil po Čechách i Slezsku. Kaplička svatého Jana postavená nad ním byla cílem mnoha procesí. Dokonce ho 8. července 1451 posvětil sám papežský vyslanec Aeneas Silvius, pozdější papež Pius II. Šlechtici Zilvarové z Vlčic, kterým až do bělohorské bitvy v roce 1620 tato část Krkonoš patřila, zde postavili hostinec a několik dalších dřevěných staveb. Ovšem opravdovým zakladatelem lázní byl až Jan Adolf ze Schwarzenberka. Vlčické panství koupil v roce 1675 a krátce nato vyrostlo ve „Svatojanské Teplici“ více než dvacet nových budov. Také první odborný spis o Janských Lázních od zemského fyzika G. I. Hettmayera z roku 1680 inicioval a platil tento šlechtic.

Učených pojednání o účincích léčivé vody a chemických rozborů jednotlivých pramenů poplatných technickým možnostem své doby vyšlo mnoho. Lázeňská sezóna, omezená pouze na letní měsíce, nabízela po staletí především koupele v přírodním vřídle a pitné kůry, spojené s vycházkami na čerstvém horském vzduchu. Rejstřík indikací byl velmi pestrý, od melanholické hypochondrie, zažívacích potíží, kožních a gynekologických onemocnění, svalového i kloubního revmatismu, přes širokou škálu onemocnění centrální i periferní nervové soustavy a posttraumatické stavy pohybového ústrojí až po doléčení po léčbě v jiných, dražších lázních. Každoročně tištěné seznamy lázeňských hostů dokládají, že stejně pestrá byla i tehdejší klientela. Vedle paniček c. k. oficírů, známých a populárních osobností se tu léčilo i mnoho opravdu vážně nemocných lidí.

Radikální zlom nastal v roce 1935. Rodák z Horního Starého Města u Trutnova Dr. Oskar Baudisch, profesor na univerzitě v Yale v USA, zjistil při nových analýzách janskolázeňských pramenů, že zdejší voda je svým složením velmi podobná s vodou ve Warm Springs ve státě Georgia. To vedlo k orientaci lázní na léčení následků po dětské obrně, jako prvního zařízení tohoto typu v Evropě a druhého na světě. K vodním procedurám při léčení pohybových, nervových i kožních onemocnění se termální prameny užívají i nyní. Ačkoliv staré publikace uvádějí kolem třicetky pramenů, neznalému turistovi se může stát, že neuvidí ani jediný.

Zmíněný Janův pramen o teplotě 29,6 °C a o něco méně vydatný Černý pramen vyvěrají v Lázeňském domě a vydatně slouží pro potřeby lázní. V minulosti byly vřele doporučovány také dva výrazně železité prameny. Mariánský nebo též Ocelový I. prýští do betonové jímky na svahu Střední hory v údolí Janského potoka, přímo naproti dolní stanici lanovky na Černou horu. Asi o 3 kilometry níž po proudu Janského potoka na okraji Svobody nad Úpou je na pravém břehu vedle průseku sjezdovky u nových obytných domů kašna s dosud zurčícím Císařským pramenem, nazývaným také Ocelový II. Kdysi ho zastřešoval dřevěný altán a z Janských Lázní sem vedla přímo podél potoka romantická promenádní cesta. Z blízkosti pramene těžil i hotel na protějším svahu pojmenovaný Císařské lázně, dnes je v budově lesnické učiliště. A protože prý léčí mimo jiné i pánské sexuální potíže, je k němu mezi stromy cestička stále vyšlapaná.

Na Janské hoře ztracena v zeleni lesa je studánka Helenina pramene. Na vedlejším stromě býval obrázek s biblickým výjevem a Helenina cesta vedoucí sem strmě z Rudolfova údolí přispívala k odtučňovací kůře možná víc, než pití léčivé vody. V těsném sousedství Janského potoka v samém centru obce, jen kousek za Kolonádou, býval Zlatý pramen. Zanikl překlenutím potoka na začátku našeho století. Také Stříbrný pramen už nenajdeme, přestože měl dokonce dvě větve. Jedna ústila do vodotrysku před lázeňským domem Réva v Lesní ulici a druhá v altánku před pensionem Stříbrný pramen. Kamenná kašna umístěná před sousední ubytovnou Merkur to dokládá. Ale samotný pramen se neztratil. Jeho voda posiluje janskolázeňský vodovodní řád. Rovněž Stetinův pramen nad Ludvíkovou boudou, pojmenovaný po hajném z nedaleké hájovny, je jímán do vodovodní sítě. A protože i hlavní jímání pitné vody pro Janské Lázně na svazích Černé hory obsahuje řadu rozpuštěných minerálních solí, je městský vodovod vlastně lázeňským pramenem.

Ve stráni nad Evangelickým kostelem vytékal dříve pramen Flóra, který léta napájel staré lázeňské bělidlo. I tento pramen připomíná jen budova shodného jména. Teprve nedávno odvezl neznámý nenechavec kamennou kašničku Rudolfova pramene z promenádního lesa za Belvederem pod Lesní ulicí. A tak jediný velmi snadno dostupný je pramen v Rudolfově údolí, jen kousek za dětskou léčebnou Vesna. Pramínek vytékající ze zbytku chrliče v podobě dračí hlavy do zdobené leštiny, ale již poškozené kamenné kašny se jmenuje docela prozaicky Starostův pramen. Ještě výš u pohodlné cesty ke Zlaté vyhlídce je kamenná mohyla Panského pramene. Bohužel je bez vody, stejně jako osm zdejších vodotrysků.

Janské Lázně se probouzejí do nové krásy a konečně se splnil sen několika generací. Před kolonádou se objevil i lázeňský pramínek s vodou z lázeňských jímek v oblasti Starostova a Panského pramene v Rudolfově údolí.

STÁTNÍ LÉČEBNÉ LÁZNĚ

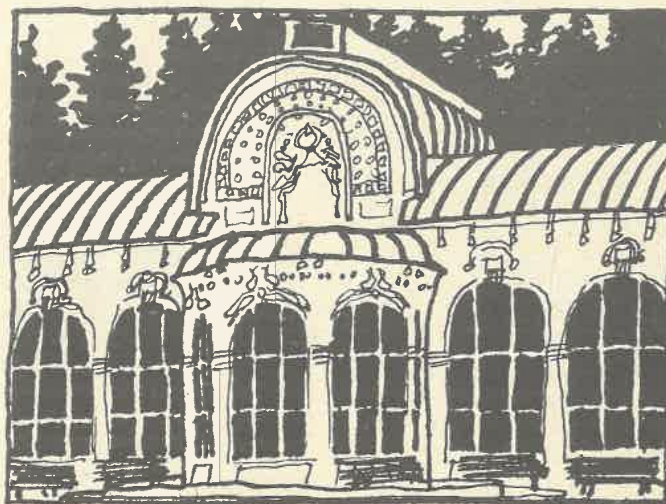
Největším darem přírody jsou ve městě pod Černou horou dva termální minerální prameny – Janův a Černý. Pokud chcete poznat jejich léčebný účinek, svěťte se do péče odborníků ze Státních léčebných lázní, kteří dokáží výjimečnost pramenů využít ve váš prospěch.

Teplota a složení léčebné vody má výborné terapeutické účinky a proto se využívají jako součást léčení především onemocnění pohybového aparátu a stavů po onemocnění centrálního a periferního nervového systému. Základem účinné léčby je vedle koupelí individuální a skupinová léčebná gymnastika i elektroléčba. O pobyty v Janských Lázních mají zájem také pacienti s nemocemi horních cest dýchacích, alergici, astmatici a ti, kteří nechtějí zanedbat pooperační a poúrazovou léčbu.

Součástí Státních léčebných lázní je v Janských Lázních i jedna z nejmodernějších dětských léčeben v České republice. Moderní léčebna Vesna na konci Horní promenády v Rudolfově údolí má skvělé možnosti k léčbě nemocných dětí. K vybavení patří i velký bazén s termální vodou přivedenou sem až z Janova pramene. Kromě nemocí pohybového ústrojí a nemocí nervových se ve Vesně děti léčí z onemocnění dýchacích cest. V léčebně jsou i lůžka pro matky, které chtějí být při léčbě s dětmi.

Léčebna dospělých disponuje celkem 430 lůžky v osmi léčebných domech. Pokoje jsou převážně s příslušenstvím a vybaveny satelitní TV i ledničkou. Domy ve správě lázní ve městě snadno poznáte. Jsou nejen viditelně pojmenovány, ale především patří k nejlépe udržovaným. Určují ráz lázeňského města, ať je to Lázeňský dům čp. 1 a Janský dvůr, kde probíhá většina

léčebných úkonů, Kolonáda v secesním stylu s kavárnou, diskotékou i proměnnými koncerty, krásná dřevěná stavba Sokolovny, restaurace Bellevue i ubytovna Evropa. Většina jansko-lázeňských domů se službami má bezbariérový přístup, včetně lanovky na Černou horu. Janské Lázně jsou se svou staletou tradicí, vysokou úrovní služeb uprostřed krásné krkonošské přírody ideálním místem pro léčení a vyléčení pacientů.

Státní léčebné lázně s.p., Janské Lázně, PSČ 542 25, ředitel MUDr. Roman Koudele, tel., fax přijímací kanceláře dospělých pacientů (0439) 942 396, léčebna Vesna 942 110, obchodní oddělení 942 523. Poskytují léčebné pobyty se zajištěním komplexního léčebného programu. Domluvíte se i německy a anglicky.

PŘES VÁCLAVÁK

Odstartujeme na vrcholu Černé hory, kam se můžeme dostat po horské silnici od Hoffmannových bud nebo pohodlně lanovkou. Za přepravu horského kola se platí jen deset korun. Kolem Sokolské boudy projedeme směrem do Pece pod Sněžkou k nové Černé boudě. Zdejší výhled na centrální Krkonoše patří mezi vůbec nejkrásnější. Opatrně sjedeme po nebezpečné žlutě značené cestě s nepříjemnými svodnicemi na Václavák. Odpočinkové místo dostalo toto jméno, protože právě zde se spousty turistů putujících mezi Černou horou a Lučinami nad Pecí pod Sněžkou vždycky potkávaly. I proto jeďte pomalu. Přímou z Václaváku odbočuje doprava široká lesní svážnice. V turistické mapě 1:25000 je značená jako hranice II. zóny KRNAP. Mírným sjezdem se dostaneme na křižovatku čtyř cest. My se dáme doleva, abychom sjeli přes Thammovy boudy na Valšovky. Po zpevněné cestě vystoupáme doprava a pak sjedeme nad Velké Toppeltovy boudy. Po nezpevněné lesní svážnici se dostaneme přes Hlaholku nad Krausovy boudy, kam velmi opatrně sjedeme. Sto metrů pod Krausovkami se již zpevněná cesta rozdvíjí. Doleva vede do Horního Maršova, ale my sjedeme doprava kolem Modrokamenské boudy do Janských Lázní, kde cesta ústí u Sportu Formánek.

SPORT FORMÁNEK

Sportovní tradice rodiny Formánků je založena především na lyžování, ale vždy na jaře po zastavení obou lyžařských vleků se Ski areál Formánek promění ve

vyhledávané turistické centrum. Malý dřevěný domek najdete na křižovatce cest u Lesního domu v Janských Lázních. Pohodlně tu můžete zastavit autem nebo se posadit pod slunečník, napsat pohlednice a připravit se na túru. Venku vystavená kola napovídají, že je tu i půjčovna horských kol. K půjčení kvalitního stroje potřebujete platný průkaz totožnosti. Půjčovné je 220 Kč na celý den, 110 Kč na dobu od 9 do 13 nebo od 13 do 17 hodin. Hodinová sazba je čtyřicet korun. Majitel firmy Zdenek Formánek svým klientům rád vybere vhodný výlet na horském kole a upozorní je i na záludnosti jednotlivých tras. Jako dlouholetý člen horšské služby zvláště varuje před nárůstem těžkých úrazů po pádu z kola ve sjezdech.

Uvnitř domku je prodej sportovních potřeb a oblečení, map, suvenýrů, hraček a výběr z padesáti druhů pohlednic. Najdete tu velmi široký sortiment batohů, ale i boty, sluneční brýle, letní čepice, míče, turistické hole a spoustu dalších doplňků pro turistiku a pobyt na horách.

Na začátku zimy se Sport Formánek opět promění v půjčovnu lyžařského vybavení, malý ski servis s prodejem všech důležitých věcí pro lyžování. A hned s prvním sněhem se rozjedou dva lyžařské vleky s nejlepší cvičnou loukou v Krkonoších.

Sport Formánek, Janské Lázně u Lesního domu, (PSČ 542 25), majitel Zdenek Formánek, tel. (0439) 949 44, Otevřeno je denně od 8.30 do 17 hodin. Distribuce sezónních novin Veselý výlet.

Ráda bych vás spolu se svými spolupracovníky pozvala k nám na Rýchorskou boudu. Je to už bezmála dvacet let, kdy výjimečnou, ale rozpadající se horskou boudu převzala Správa Krkonošského národního parku. Po nákladné rekonstrukci na Rýchorách vzniklo tehdy ojedinělé středisko ekologické výchovy, které funguje dodnes a je tak nejstarším pracovištěm svého druhu u nás.

Převážná část akcí je určena mladým lidem - žákům a studentům základních, středních i speciálních škol. Jim bychom chtěli předat naše znalosti a hlavně ovlivnit jejich vztah k přírodě. Víme, že prevence je nejúčinnější a nejlevnější způsob ochrany přírody. Činností, ze kterých sestavujeme program, je mnoho. Základem je poznávání krásné okolní přírody a historie regionu při kratších, ale i celodenních výletech. Své znalosti si účastníci kurzů mohou ověřit při terénních cvičeních. Pokusí se sestavit malý herbář či sbírku hornin, určit jména drobných živočichů. Na přednášky zveme odborníky z různých, především přírodovědných oborů. Mezi nejoblíbenější programy patří večerní hry a diskuse, kdy si děti ujasní mnohé vážné problémy životního prostředí ve svém okolí a pokusí se najít řešení. Na boudě pořádáme i kurzy angličtiny a němčiny především pro začátečníky a terénní pracovníky ochrany přírody. Některé kurzy jsou zaměřeny na užití jazyků v ekologii. Výchovné akce se mohou kombinovat se školou v přírodě, soustředěním sportovců, zimním lyžařským výcvikem nebo pěší turistikou. Rýchorská bouda není uzavřena ani pro individuální pobyty. Volná místa nabízíme jednotlivcům, rodinám nebo organizacím, které chtějí na Rýchorách strávit více dní. Pro kolemdoucí hosty je v boudě otevřen bufet, kde se odnedařna podávají také teplá jídla.

Středisko je vybaveno moderním přednáškovým sálem vhodným pro odborné semináře a konference. K tomu patří knihovna a videotéka zaměřená především na přírodní vědy. Na letošní podzim připravujeme několik nových odborných kurzů pro dospělé s tematikou krajinné ekologie, urbanismu a ochrany životního prostředí. Věříme, že se nám podaří sestavit poutavý program a těšíme se na další hosty. Bouda je v I. zóně národního parku, nejkratší výstup z Horního Maršova (3,5 km) trvá 50 minut se zajištěním přepravy zavazadel.

Ivana Čílová

Středisko ekologické výchovy na Rýchorách při Správě KRMAP, Rýchorská bouda, pošta Horní Maršov, PSČ 542 26, programový vedoucí ing. Ivana Čílová, tel. (0439) 948 150 nebo 948 182, ubytování (40 lůžek) se stravováním, pro procházející hosty je bufet otevřen denně mimo pondělí a úterý v době od 10 do 16 hodin. Domluvíte se i anglicky a německy. Pobyty s výchovným programem Správa KRMAP podporuje výrazně příznivými cenami.

CESTOVÁNÍ PŘÍRODOU

Správa Krkonošského národního parku pořádá řadu akcí pro veřejnost. Novinkou jsou **turistické trasy s doprovodem** pracovníků Správy KRMAP. Doprovod si mohou hosté předem objednat nebo přijít přímo v 9.00 hodin v uvedeném termínu k informačnímu středisku Správy KRMAP v Peci pod Sněžkou, Špindlerově Mlýně nebo v Harrachově. **Exkurze do přírody s odborným zaměřením** vedou zkušení botanici, zoologové, lesníci, krajinní ekologové i geomorfolog. Několik doprovodů je zaměřeno i pro rodiny s dětmi. **Termíny** jednotlivých akcí, místo začátku a zaměření exkurze spolu s uvedením odborníka najdete v **kalendáři** Veselého výletu na str. 26 a především v katalogu akcí Správy KRMAP pro jaro a léto 1995. Ten je k dostání v informačních střediscích Správy i na dalších informačních bodech.

SMĚNÁRNA SPRÁVY KRMAP V HORNÍM MARŠOVĚ - TEMNÝ DŮL

Všichni zahraniční návštěvníci Krkonoše, kteří přijíždějí od Trutnova do Horního Maršova, Pece pod Sněžkou, Velké a Malé Úpy mohou využít dobrou službu směnárny Správy KRMAP v Temném Dole. Právě zde zaplatíte při výměně valut nejmenší poplatek - pouze 3%. Směnárna spojená s informačním místem Správy KRMAP je dva kilometry za Horním Maršovem směrem do Pece pod Sněžkou a na Pomezní Boudy. Je součástí informačního systému Správy KRMAP, a proto si zde v odůvodněných případech můžete koupit povolení k vjezdu do některých míst s omezeným provozem motorových vozidel, ale i pohlednice, známky, mapy, suvenýry a některou zmrzlinu ze široké nabídky Algidy. Hned vedle je spolu s příjemným venkovním posezením další kiosek s občerstvením a prodejem skla i suvenýrů. V sezóně je směnárna otevřena denně v těchto různých časech - pondělí a středa - od 8 do 16.30, v úterý a ve čtvrtek od 8 do 18.30 a v pátek do 18. hodin. V sobotu a v neděli pak od 9 do 18 hodin.

Většina z vás během své krkonošské návštěvy zavítá na Sněžku. I při krátké procházce po vrcholu nejvyšší české hory si povšimnete některých řekněme nedokonalostí - zchátralé horní stanice lanovky s kavárnou, erodované kamenité cesty, rozpadající se uzavřené České boudy. Nemůžeme nepřiznat, že stav vrcholu Sněžky v této podobě je špatný. Hlavním problémem nejsou finance, ale rozdílnost názoru na způsob řešení. Mezi odborníky i místními lidmi probíhá již deset let diskuse jak na Sněžce dál. Široké názorové spektrum kolísá mezi krajními variantami typu stavby moderní lanovky vyústěné do vrcholového hotelu oproti například očištění Sněžky od všech staveb s ponecháním pouze kaple sv. Vavřince. Musíme se přiznat, že ani v malé redakci Veselého výletu nemáme stejný názor. Ovšem vedle laických pohledů je nutná dohoda hlavních partnerů jednání, kterými jsou na jedné straně Správa Krkonošského národního parku spolu s ministerstvem životního prostředí a na druhé straně město Pec pod Sněžkou a obec Malá Úpa, které spolu na vrcholu Sněžky sousedí.

Zatím byly formulovány čtyři základní přístupy. První alternativa připouští vést lanovku na vrchol Sněžky se zakončením v novém víceúčelovém objektu situovaném přibližně v místě dnešní České boudy. Druhá alternativa počítá se stavbou lanovky jen na Růžovou horu, tedy zhruba do poloviny cesty z Pece pod Sněžkou a s minimálními stavebními aktivitami na vrcholu Sněžky. Třetí alternativa navrhuje snést lanovku i Českou boudu bez náhrady. Čtvrtá alternativa spočívá v konzervaci současného stavu. Při posuzování vhodnosti jednotlivých alternativ jsou zvažována tři hlavní kritéria: a) dopad demolice současných objektů a případného staveniště na jedinečný přírodní ekosystém vrcholu Sněžky; b) dlouhodobý vliv vybraného provozu na přírodu a životní prostředí; c) ekonomické zhodnocení s posouzením přínosu nebo ztráty pro region východních Krkonoš. Každé z kritérií má spoustu dílčích bodů a bohužel i otázek. První vyhodnocení takto formulovaných problémů vedlo ke shodě o vyloučení třetí a čtvrté alternativy. K jednoznačnému rozhodnutí mezi první a druhou alternativou dosud nedošlo.

Nové vedení Správy KRNP si plně uvědomuje neodkladnost alespoň některých dílčích řešení. Proto ještě v letošním roce připraví opravu první části úseku vrcholového chodníku mezi Sněžkou a sedlem Růžové hory. Namísto dříve neuváženě prosazovaného dlážděného chodníku je zvolena citlivější technologie zpevnění chodníku převážně místním materiálem. Ovšem prvotním úkolem

zůstává stanovení hlavní koncepce a zvolení alternativy. Správa KRNP hledá řešení příznivé především pro přírodu Krkonoš.

STAVĚNÍ NA SNĚŽCE

Všechno začal už v roce 1681 hrabě Kryštof Leopold Schaffgotsch, když nechal na vrcholu Sněžky během předchozích šestnácti let postavit kapli svatého Vavřince. Demonstroval tím především vítězství ve vleklém hraničním sporu se svými sousedy. Kaple, která je dnes jednou z nejstarších staveb ve východních Krkonoších, se brzy stala známým poutním místem a proto sem byly kosodřevinou prosekány stezky z různých směrů. Když v roce 1810 byly v Prusku uzavřeny kláštery, došlo i k odsvěcení kaple a v letech 1816 až 1850 sloužila dokonce jako hostinec. Až na Sněžce nahlédnete do interiéru této kruhové stavby, určitě vás překvapí, jak málo prostoru muselo pro ubytovací hostinec stačit.

Stále vyšší návštěvnost vrcholu Sněžky vedla v roce 1850 resp. 1868 ke stavbě Pruské (Německé) resp. České boudy. Na „Koppu“, jak se tehdy říkalo, veškerý stavební materiál, zásoby jídla i pití, topivo, pitnou vodu a dokonce i majetné turisty vynášeli nosiči. Největší prosperita turistiky v letech 1890 až 1914 přinesla i ojedinělou stavbu vodovodu z Rudné rokle na vrchol Sněžky. Pomocí Peltonovy turbíny voda tekla až do výšky 392 metrů, což bylo dlouho evropským rekordem. Vodovod pracoval do roku 1957. Další dominantní stavba - věž meteorologické stanice, vznikla v roce 1900, ale dnes už nestojí. Byla snesena před šesti lety. Ze tří kiosků postavených ve třicátých letech se zachoval pouze jeden, nyní upravený na Českou poštovnu na vrcholu Sněžky.

V letech 1947 až 1949 byla ve dvou fázích postavena visutá sedačková lanovka s konečnou stanicí na vrcholu Sněžky. Už tehdy proběhla bouřlivá diskuse kvůli trase lanovky a původní záměr vést lanovku Obřím dolem přes rokli Rudníku a mezistanici u Obří boudy byl ministerstvem školství zamítnut. Po dnešní trase vás lanovka vyveze s přesednutím v mezistanici Růžová hora až do výšky 1 595 metrů nad mořem. Celkem pojedete 23 minut čistého času a překonáte výškový rozdíl 729 metrů. Poslední stavbou, která výrazně ovlivnila vzhled vrcholu, je nová Polská bouda s restaurací a moderní meteorologickou stanicí. Z drobných staveb si ještě povšimnete i pět metrů vysokého kamenného trigonometrického bodu a vyhlídky nad Obřím dolem, kterou Správa KRNP vybavila deskou uměleckého kováře Aleše Misíka zachycující část panoramatu.

PANORAMA Z RÝCHOR

NOVĚ OBŘÍM DOLEM

S vrcholem Sněžky úzce souvisí i obnova vybavení terénu zařízením pro návštěvníky. V tom se začala Správa KRMAP činit. Pro vás, kteří si pro návštěvu Pece pod Sněžkou necháte více než dvě hodiny nezbytné k návštěvě Sněžky lanovkou, je připravena vycházková trasa Obřím dolem (modře značená turistická cesta). Vedle jedinečných přírodních scenérií tu byl rozšířen nenásilný informační systém. U kapličky v Obřím dole je panel s textem a zásobníkem vícejazyčného tištěného průvodce po trase. Vzpomínka na oběti zemních lavin a následné povodně v roce 1897 doplněná dobovými fotografiemi je instalovaná v kapličce. O kus výše, v místě někdejší Horské kovárny bude v průběhu léta postaveno přístřeší s vyhlídkou na Čertovu zahrádku a Studničnou horu, doplněné panely s textem a fotografiemi. Expozice v technické památce vodárny pro Sněžku byla zdokonalena a doplněna i anglickým a německým textem.

VODOVOD PRO SNĚŽKU

Do podzimu roku 1912 se muselo na Sněžce s vodou velmi šetřit. Nájemce Pruské a České boudy pan Pohl žertem říkal, že ho pitná voda přijde draž než rýnské víno. Od května do října denně najímal partu dvanácti nosičů z okolí nynější Karpacze. Nosili vodu ze Zlaté studánky za Obří boudou ve dvacetilitrových soudcích až na vrchol. To bylo velmi nákladné a navíc nejisté, protože při špatném počasí nosiči nemuseli přijít. A v té době nocovalo v Pruské boudě někdy až 30 turistů, i noclehárna na České boudě bývala plná.

Každoročně začátkem května přicházel na Sněžku zástupce maršovského panství inženýr Robert Rakušan, aby zjistil stavební stav České boudy a stanovil případné opravy. Jednou nájemce Pohl překvapil černínského úředníka prohlášením, že nemůže obnovit nájemní smlouvu, protože rozmáhající se turistika a rostoucí návštěvnost Sněžky vyžaduje stále větší množství vody a nosičů postupně ubývá. Panství Maršov muselo začít řešit problém dopravy pitné vody na Sněžku.

Šťastný byl kontakt s První Severočeskou vodárenskou stavební společností z Ústí nad Labem a jejím inženýrem, který byl zaujat vyřešením problému zásobování vrcholu Sněžky vodou. Koncem dubna 1912 prozkoumal jižní suťový svah Sněžky a zjistil, že pramen Rudného potoka je dostatečným zdrojem vody. Okamžitě zpracoval projektovou dokumentaci, a v květnu společnost zahájila výstavbu vodovodu. Projekt byl založen na myšlence, že se voda prosakující sutí zachytí v několika betonových zářezech a svede téměř kolmým spádem na spodní okraj sutě, kde se u turistické cesty ve skále vybuduje komora s Peltonovou turbínou a soustavou vzdušníků. Tady se 70% vody spotřebuje na pohon a 30% vody se dovede potrubím až na Sněžku. Podmínkou majitele panství Rudolfa Czernin-Morzina bylo postavení celého díla i s uvedením Rudné rokle do původního stavu nejpozději do poloviny září, aby nebyla rušena jelení říje.

Práce vedená zkušenými inženýry a mistry rychle pokračovala, přestože všechny materiál, stovky pytlů cementu, ocelová potrubí, technologické i ostatní díly, vynesli na staveniště nosiči na zádech. Kolony místních nosičů se po celé dny pohybovaly strmou cestou od Horské kovárny i korytem Rudníku. Jen mohutné Peltonovo kolo bylo vytlačeno po úzké cestě na speciálním vozíku. Ve stanovený den, 15. září 1912 byl zahájen zkušební provoz. Po poledni zapnul strojník Peltonovo kolo a hlavní inženýr pobídl přítomné hosty a všechny spolupracovníky, aby se vypravili nahoru na Sněžku. Požádal, aby šli zvolna, protože i voda bude stoupat jen velmi pomalu. Teprve ve čtyři hodiny odpoledne usedli účastníci okolo betonové nádrže v podkroví České boudy. Rozhostilo se ticho, které se časem stalo tiživým, když se stále nic nedělo. Teprve po hodině čekání všichni náhle zvedli hlavy, neboť v rouře za chrlicem v podobě lví hlavy žbluňklo. Pak nastalo znovu ticho. Konečně se žbluňkání začalo ozývat stále častěji, až pojednou za úplného soumraku vytryskla první voda. Tváře se vyjasnily a radostná blahopřání patřila všem, kdo se o tak odvážné dílo zasloužili.

Podle starých zápisů pro Veselý výlet upravil Zdeněk Šubrt.

PIVO KRKONOŠ JE KRAKONOŠ

Ne každý by si po namáhavém výstupu na Sněžku dal půllitr čerstvé vody, byť orosené. Zvláště když se zdejší kraj honosí vlastním pivem. Už samo jméno piva - Krakonoš připomíná místo, kde se pivo vyrábí. Na Sněžce zatím točeného Krakonoše nedostanete, ale na mnoha boudách, v hostincích, restauracích a prodejnách ano.

Pivo Krakonoš se vaří v trutnovském pivovaru. V loňském roce ho koupila soukromá stejnojmenná společnost. Je to především světlý 12% ležák pilsenského typu, charakteristický svou nahořklejší chutí, světlá 10% a od letošní zimy i tmavá dvanáctka, která není tak sladká jako ostatní tmavá piva, protože se dodatečně nedosazuje. Technologie výroby piva zůstala stejná od roku 1931. Společnost Krakonoš s r.o. zavedla moderní obalovou technologii a pivo rozváží nebo prodává v lahvích a KEG sudech z nerezového plechu, kterými v pivovaru nahradili staré hliníkové. Skuteční znalci piva ocení, že pivo v sudech i v lahvích se nepasteruje, ale mikrobiálně filtruje přes speciální filtry. Tím si lahodný mok v plné míře zachovává živné látky i vitamíny a zůstává kvalitním a přitom živým organismem. Pivo má i bez chemické stabilizace prodlouženou trvanlivost 30 dní.

Přestože do Krakonoš a podhůří vozí pivo i jiné pivovary je Krakonoš hlavním dodavatelem. Majitelé bud a restaurací ocení jistě výhodnou cenu, snadnou a rychlou dodávku a v neposlední řadě i možnost odběru propagačního materiálu, sklenic, ubrusů, světelných poutačů. Za každý odebraný hektolitr sudového i lahvého piva se totiž vytváří konto, které slouží právě k nákupu těchto materiálů.

Pojedete-li do Trutnova a zaparkujete u obchodního domu Máj, budete mít přímo před sebou budovu varny ozdobenou velkým cechovním znakem. Do pivovaru se vchází z druhé strany, kde je i bývalá konírna. V té se v letošním roce otevře pivovarská prodejna s prodejem všech druhů piva, suvenýrů i nealkoholických nápojů značky Royal Crow za nejvýhodnější ceny. A když už budete v Trutnově, vězte, že po dlouhá léta dobře točí pivo Krakonoš Na Bouchalce, v opravdu lidové hospodě.

Pivovar Krakonoš s r.o. Trutnov, Barvířská ul., PSČ 541 01, ředitel Karel Janko, tel. (0439) 830 114, fax 811 265, vyrábí a prodává 10%, 11% a 12% pivo pilsenského typu (též 12% tmavý ležák) středního řízu a chuti s drsnější hořkostí a dobrou pěnivostí.

HOST NEBO DOBYVATEL

Jakmile se vydáme na expedici, zájezd, výlet i úplně obyčejnou dovolenou mimo domov, zmocní se nás pocit nevšednosti. Cestovatele pak může překvapit, že navštívené okolí jeho pocity výjimečnosti nesdílí. Když se k tomu přidá odlišný jazyk, rozdílné reakce a zvyklosti, nemusí naše chování v navštíveném místě vynízt zcela příznivě. Mám s tím své vlastní zkušenosti.

Není dávno doba, kdy jsme nesměli jezdit směrem na západ a tak jsme podnikali výpravy na východ. Našli jsme tam krásné kraje, vysoké hory a také místní lidi. Lišili jsme se od nich jazykem, někdy barvou pleti, ustrojením, výbavou, ale hlavně způsobem života. Musím se přiznat, že jsme se tenkrát při první, druhé, třetí výpravě cítili jako borci ze Střední Evropy. Dělal nám dobře, že se odlišujeme a že jsme také tak viděni. Navíc jsme tamější lidi na setkání přesvědčovali o svých pravdách a názorech. Tak si vzpomínám, jak se rozbířel kavkazský stařík, když jsme zpochybnili bezvýhradné přátelství našich národů. Jednou mě chtěl mladý Čečen zapíchnout za nehezká slova na adresu Vladimíra Iljiče, jindy na nás zavolali policii, protože jsme nerespektovali podle nás hloupá nařízení. To všechno bylo možné i nebezpečné, ale určitě zbytečné. Až jednou, bylo to v Tadžikistánu, jsem dostal dobrou lekci, za kterou jsem vděčný dodnes. S kamarádem jsme vyrazili do města vyřizovat podle mě zbytečné formality. Bylo vedro a celodenní putování jsme si krátili nákupem a požíváním melounů střídavě s popíjením zeleného čaje v čajchanách. Všude jsem muslimským obyvatelům strkal před nos objektiv a fotil je i přesto, že vehementně protestovali. Když mě vyzvali, abych se v čajchaně více zahlíbil, odmítl jsem, protože bylo přece vedro. Na úřadě jsem moc nepochodil, nezvolil jsem správný tón ani postup. Mým partnerem byl horolezec, který už několikrát projel celý svět. Po poslední příhodě mě zavedl na ten nejšpinavější trh, koupil velký žlutý meloun, zasedl mezi místní lidi a meloun rozkrájel na několik kusů. Zatímco se přátelsky usmíval na lidi kolem, některé pozdravil a jiným nabídl i kus svého melounu, nečekaně vážně mi řekl: „Jestli chceš určitá místa dobře poznat, začni se chovat jako host a ne jako dobyvatel. Teprve když se přizpůsobíš, objevíš věci, které ti jinak zůstanou odepřeny“. Zastyděl jsem se, ale pravý význam a pravdivost pronesených slov jsem pochopil a ocenil až později při dalších cestách. Možná bych na to přišel sám, ale kamarádova jasná formulace mi poznání velmi ulehčila.

Proč vám o tom povídám? K nám do Krkonoš přijíždí hodně lidí, hostů i dobyvatelů. Často se setkáváme na různých místech, v různých situacích. Vidím starší dámu, nahlas se zlobící, že jídelní lístek je jenom v českém jazyce a číšník neovládá její mateřštinu. Snažím se pochopit noční ryk rozdáváných tatíků vracejících se do svého pensionu uprostřed spící vesnice. Rozesměj mě ukřičení kluci s čerstvým řidičákem a od táty vypůjčeným autem rozčilující se na policistu, který je nechce pustit do zcela přeplněné Pece pod Sněžkou. Většinou se snažím být shovívavý, možná jsou na své první cestě.

V SEDLE JEZDECKÉHO KONĚ

Se zájmem hostů roste počet turistických jízďáren i chovaných koní. Je dobře, že rekreační projížďky na koních pomáhají udržet jejich stavy i provoz jezdeckého sportu. Z několika jízďáren v našem kraji vám doporučujeme turistickou jízďárnu Krakonoš ve Svobodě nad Úpou. Má dlouhou tradici a hlavně se tady můžete projet na opravdových jezdeckých koních. Ve stájích sportovního jezdeckého oddílu jich napočítáte nyní celkem dvanáct včetně dvou hříbat. Čtyři koně jsou určeny pro úplné začátečníky.

Hřebčín, stodolu, ohradu s překážkami, výběh s bílým zábradlím a všechno ostatní, co k jízďárně patří, najdete na rozhraní Svobody nad Úpou a Mladých Buků. Vede sem cesta přes most naproti benzinové pumpě. Denně máte možnost se vydat na projížďku po okolních kopcích, cestách a loukách s vyhlídkou na nedařlé hřebeny hor. Děti a dospělí, kteří si do terénu netroufnou, mohou tůmeny, uzdu a sedlo okusit na jízďárně. Koně jsou klidní, neplaší se a členové jezdeckého oddílu vám budou na blízku. Jízdy si můžete domluvit rovnou na místě nebo zajednat telefonicky předem na uvedených číslech.

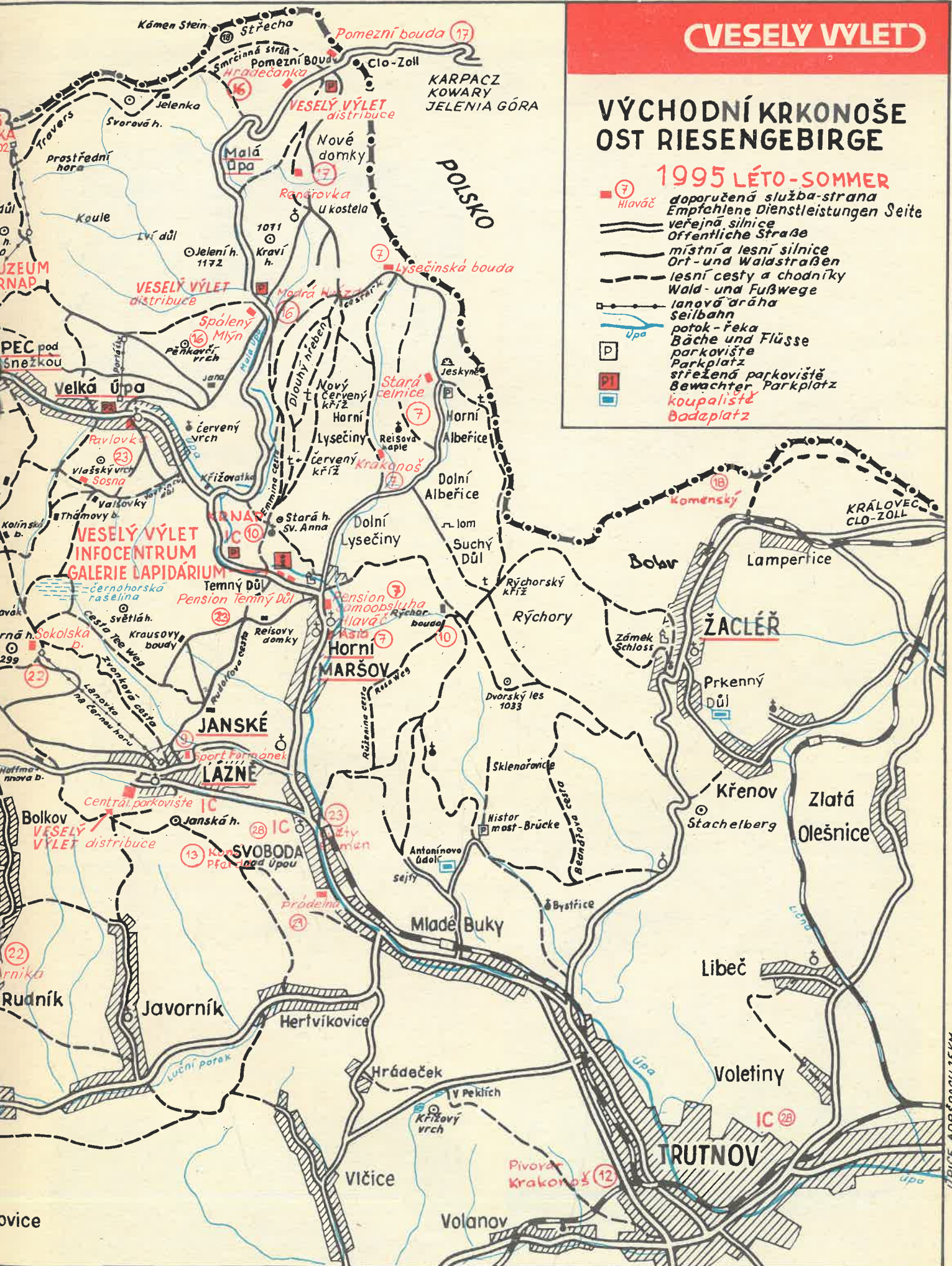
Turistická jízďárna Krakonoš ve Svobodě nad Úpou, (naproti benzinové pumpě), vedoucí Alek Pejos, tel. (0439) 942 586, 942 048, nabízí vyjíždky krajinou na koních denně od 9 do 12 a od 14 do 18 hodin. Jízda na koni je vhodná i pro rehabilitaci, zvláště při onemocnění zad.

VÝCHODNÍ KRKONOŠE OST RIESENGBIRGE

1995 LÉTO-SOMMER

- 7 Hlaváč doporučená služba-strana
Empfohlene Dienstleistungen Seite
- veřejná silnice
Öffentliche Straße
- místní a lesní silnice
Ort- und Waldstraßen
- lesní cesty a chodníky
Wald- und Fußwege
- lanová dráha
Seilbahn
- potok - řeka
Bäche und Flüsse
- parkoviště
Parkplatz
- strážná parkoviště
Bewachter Parkplatz
- koupaliště
Badeplatz

Při vjezdu do Malé Úpy z české strany hor nejprve přijedete do osady Spálený Mlýn, prvního centra horské obce. Odtud se cesty rozbíhají na všechny možné strany. Státní silnice pokračuje dál hlubokým údolím, ale vám radíme vysednout a dát se doprava širokým otevřeným údolím, do kterého vstoupíte od Spáleného Mlýna po úzké cestě s omezeným provozem automobilů. Dovede vás k druhému, řekněme historickému centru Malé Úpy - U kostela. Dřevem obložená věž kostelíka svědčí o zdejších tvrdých podmínkách. Určitě se zajděte podívat i na sousední hřbitov se starými náhrobky za kamennou zdí. Trochu dílem náhody, trochu zásluhou rozumných lidí si místo U kostela včetně zdejších pensionů i prostých chalup zachovalo svůj původní historický ráz. Cesta pokračuje přes Rennerovy boudy trochu do kopce, ale potom už půjdete pohodlně až ke třetímu a hlavnímu centru - k Pomezním Boudám. Jsou jakoby orámovány kulisou okolních hor včetně té v kraji nejvyšší, Sněžky. Na Pomezních Boudách se spojuje cesta od kostela opět se státní silnicí, po které sem ze Spáleného Mlýna za patnáct minut vyjedete, když si necháte ujet malebné partie hlavního údolí. Zdejší hraniční přechod do Polska je otevřen pro osobní automobily nepřetržitě, proto se tudy do východních Krkonoš můžete dostat i ze severní, polské strany. Vybrali jsme pro vás v Malé Úpě pět kvalitních služeb, které najdete ve všech třech centrech obce - ve Spáleném Mlýně, U kostela a na Pomezních Boudách.

SPÁLENÝ MLÝN - GARNI HOTEL

Malá Úpa má svou vstupní bránu - objekt Spálený Mlýn s širokým programem. V domě je Garni hotel, dvou a třílůžkové pokoje (celkem 20 lůžek) mají vlastní koupelnu, záchod s bidetem, satelitní televizi. Ubytování hosté nejčastěji požadují polopenzi, protože už dobře vědí, že večere je vskutku velkou večeří s předkrmem, hlavním jídlem a moučnickem. Pro neubytované hosty je denně s výjimkou soboty otevřena malá restaurace. I při krátkém zastavení si rádi dáte zmrzlinový pohár, koláče nebo palačinky. Točené světlo i tmavé pivo je náchodský Primátor.

V malém obchodě nakoupíte základní potraviny, ovoce, suvenýry, mapy, pohlednice, filmy, součástí obchodu je i směnárna. Ke Spálenému Mlýnu patří i veřejné parkoviště pro 140 vozů v sezóně střežené celých 24 hodin. Hosté ubytovaní v hotelu Garni tu parkují zdarma. Součástí parkovací služby jsou informace, veřejné záchody, a telefonní automat.

Spálený Mlýn - Garni hotel v Malé Úpě (pošta 542 27), majitel Martin Malý, tel. (0439) 96 6213, domluvíte se i německy.

HORSKÁ HOSPODA MODRÁ HVĚZDA

Na břehu říčky Malá Úpa najdete ve Spáleném Mlýně horskou hospodu Modrá hvězda. Stojí pod silnicí, jakoby zastrčená za Garni hotelem. Hostinec postavil maloupský občan Stefan Wimmer asi v roce 1909. Určitě nechtěl konkurovat tehdy novému hotelu Mohornův mlýn. Soužití obou podniků připomínají dva staré brusné kameny umístěné u Modré hvězdy, určitě je nepřehlédnete. Jsou vzácnou památkou na zaniklý Mohornův mlýn jehož součástí byla i brusírna dřeva. Modrá hvězda tenkrát byla oproti komfortnějšímu hotelu spíše lidovou hospodou. A takovou se ji snaží obnovit i současný provozovatel pan Miroslav Kršňák.

V sezóně je horská hospoda otevřena denně, napijete se tu za rozumnou cenu. Na jídelním lístku jsou jídla studená, teplá, hotová i na objednávku, nechybí ani zvěřina a krkonošské speciality. V hospodě je 60 míst, v létě je tu příjemné venkovní posezení nad řekou. Třikrát týdně je večerní diskotéka pro mladé hosty. Často se protáhne i déle do noci. Na diskotéku může přijít až 80 lidí. Vedle pravidelného provozu nabízí hostinec Modrá hvězda i pořádání akcí na objednávku. Pro menší skupiny je připraven salónek.

Hospoda Modrá hvězda navazuje na již známou kvalitní službu pensionu Hradečanka na Pomezních Boudách, který poskytuje ubytování se stravováním ve dvou, tří a čtyřlůžkových pokojích s vlastním sociálním zařízením. K vybavení pokojů patří i satelitní televize, součástí jídelny je bar.

Horský hostinec Modrá hvězda ve Spáleném Mlýně je otevřen denně od 10 do 22 hodin, případné rezervace na tel. (0439) 96 6305, 96 6206.

Pension Hradečanka v Malé Úpě, PSČ 542 27, majitel Miroslav Kršňák, tel. (0439) 96 6225, fax 96 6340, nabízí ubytování (39 lůžek) se snídaní nebo polopenzí v pokojích se sprchou a WC. Parkování je zajištěno na střežených veřejných parkovištích u obou objektů. Domluvíte se i německy.

PENSION RENEROVKA **

V dolní části Rennerových bud, jen pět minut chůze od maloúpského kostelíka, najdete v pensionu Rennerovka jednu z nejlepších služeb ve východních Krkonoších. Majitelé pensionu, manželé Olivovi, dokázali skloubit tradiční prostředí horské boudy se současnými nároky hostů a ještě přidali osobní zájem o jejich spokojenost. Velmi si ceníme stabilní úrovně nabízených služeb. Olivovi nejsou na Rennerovce krátce, i když sem přijeli původně jen na jeden rok. To bylo před 26 lety.

V pensionu mají všechny dvou a třílůžkové pokoje i apartmá vlastní úplné sociální zařízení. K vybavení patří solárium, sauna, v létě půjčovna horských kol, v zimě lyží, snowboardů i saní. Dobrá jídla převážně české kuchyně jsou podávána v pohodlné jídelně, ale můžete posedět i v baru s pultovým prodejem nebo v malé hospůdce. V Rennerovce se točí pivo Krakonoš. Kvůli klidu ubytovaných hostů majitelé obětovali služby pro průchozí návštěvníky.

Velkou výhodou Rennerovky je poklid širokého okolí. Milé jsou procházky kolem kostela, Rotterových bud, k Cestníku, ale nejoblíbenější je okruh okolo nedaleké Kraví hory. Je dobrý i pro cyklisty a běžkaře. U pensionu je volejbalové hřiště a venkovní posezení. Nejdelší lyžařský vleč a sjezdovka v Malé Úpě začínají jen 50 metrů od Rennerovky. Není divu, že pan Oliva může skromně říci: „Hosté od nás jezdit odpočatí.“

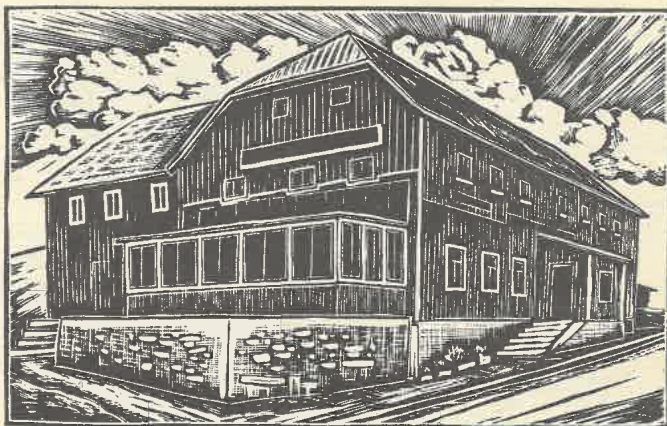
Pension Rennerovka ** v Malé Úpě čp. 91 (PSČ 54227), majitel Pavel Oliva, tel., fax (0439) 96 6308, ubytování (26 lůžek + přistýlky) v pokojích se sprchou a WC, stravování, bar s TV, solárium, sauna, půjčovna sportovních potřeb pro ubytované hosty, v létě parkování přímo u pensionu, v zimě na strážném parkovišti na Pomezních Boudách, domluvíte se i německy.

HOTEL POMEZNÍ BOUDA

Přímo na křižovatce čtyř nejdůležitějších maloúpských cest najdete hotel Pomezní bouda. U jeho dveří se rozchází červeně značená turistická cesta vedoucí na vrchol Sněžky, promenádní cesta ke kostelu, silnice do osady Smrčí a dál přes Spálený Mlýn do českého vnitrozemí a nakonec i silnice k hraničnímu přechodu do Polska. Pomezní Boudy jsou nejen nejvyšším místem Malé Úpy, ale i správním centrem obce a výchozím místem většiny maloúpských výletníků.

Tradice Pomezní boudy sahá až před rok 1840. Zvenčí si zachovala svou historickou podobu, ale uvnitř byla několikrát modernizována. Poslední vylepšení provedla firma Popelka, současný provozovatel horského hotelu. V upraveném velkém sále restaurace je padesát míst. Salónek pro dalších dvacet hostů je připraven i pro sešlost, která se chce bavit odděleně. Ubytování hosté si mohou objednat taneční večery s reprodukcí, ale i živou hudbou. Ryze českou kuchyni doplňuje točené značkové pivo Budvar. Pomezní bouda nabízí padesát ubytovacích míst v různé škále vybavenosti pokojů. Vedle apartmánů s kompletním sociálním zařízením tu jsou i pokoje s ubytováním turistického charakteru. Stejný druh ubytování je i v nedalekém pensionu Popelka, který nyní k Pomezní boudě patří.

Na Pomezních Boudách najdete i další služby firmy Popelka. U zastávky autobusu v době zásobeném kiosku jsou základní potraviny, upomínkové předměty, mapy, hole, pohlednice ap. Ještě širší sortiment zboží je v koloniálu přímo v Pomezní boudě - potraviny, nápoje včetně piva Budvar, drogistické zboží a rychlé občerstvení. Firma Popelka zajišťuje i celoroční rozvoz zboží na vzdálené objekty.

Hotel Pomezní bouda, Horní Malá Úpa (pošta 542 27), provozuje Fi Popelka - Luboš Mocl, tel. (0439) 96 6234, tel., fax 96 6385, ubytování (50 + 20 lůžek) různého charakteru, restaurace s českou kuchyní, salónek, koloniál, kiosk. Strážné parkoviště je v těsné blízkosti objektu, u pensionu Popelka je vlastní parkoviště. Domluvíte se i anglicky a německy.

ČECHY KONČÍ ZA ŽACLÉŘEM

Jen málo osobností v dějinách českého národa dosáhlo takového světového věhlasu, jako pobělohorský exulant Jan Amos Komenský. V klikaté spleti jeho životních cest na mapě Evropy 17. století opředené dohady, nejasnostmi i výmysly, jsou některé pevné body. Jedním z nich je Žacléř. Tady opustil svou vlast cestou z Horní Branné do Lešna v únoru 1628, aby se již nikdy nevrátil. V bohaté nabídce pozoruhodností starobylého hornického města najdete i památky spojené s velkým myslitelem.

Po staletí připomínala jeho návštěvu cesta z Prkenného Dolu do Žacléře, označovaná na starých mapách jako „Amosweg“. Dovede vás bezpečně na trojúhelníkové náměstí, uprostřed něhož stojí v sousedství barokního Pacákova mariánského sloupu mohutný přírodní kámen s okolím posázeným četnými kusy zkamenělých stromů - araukaritů. Přestože velký kámen stojí na náměstí teprve od roku 1908, je pamětní deska, připomínající pobyt „učitele národů“, již třetí. Původní medailon dalšího žacléřského hosta císaře Josefa II. vystřídal v roce 1923 německý básník Schiller a protože ani ten nebyl v určité době dost dobrý, vystřídal jej Komenský. Dům, ve kterém podle ústního podání v Žacléři přenocoval, byl neuváženě v roce 1969 zbořen.

Při prohlídce náměstí si povšimnete dvou posledních roubených dřevěnek ze 17. století, které bývaly tak typické pro stará hornická města, třeba i pro Svobodu nad Úpou a Vrchlabí. Někdejší dřevěné městské domy s podsíní a vysokou lomenicí dolnoslezského typu, tvořily jádro Žacléře a jsou cennou stavební památkou. Strohé, ostře ukončené, svisle bedněné štíty s malou plochou ve vrcholu upravenou do tvaru klasu a s malými okénky - kukačkami,

jsou nesený třemi zdobenými sloupy podloubí. Jím prochází dlážděný chodník z něhož můžete obdivovat dokonalost tesařského řemesla mistrů, kteří vytvořili rybiny rohových spojů. Bohužel pohled z blízka nemohu doporučit s čistým svědomím. Soukromí majitelé se k těmto historickým hodnotám chovají macešsky. Sami poznáte, že hrozí zřícením.

Odtud se vydáte dál po hlavní a jediné silnici na křižovatku v osadě Černá Voda. Po odbočení ze silnice vás zaujme zastavení křížové cesty s plastikou z červeného pískovce. Stojí na starém mlýnském kameni z odlišného materiálu s viditelným rýhováním. Možná pochází z nedalekého větrného mlýna, jehož zbytky jsou vidět o kus dál z cesty. Odbočíte doleva a za zády necháte letitý symbol Žacléře, komplex uhelné šachty s těžní věží a výsypkou, ne nepochopitelnou temným bábovkám Vraních hor na obzoru. Místní cesta, zpevněná tisíci kousky porcelánového výmetu ze žacléřské porcelánky, vede ke státní hranici s Polskem.

Ještě stále je v terénu možné rozeznat původní šíři kdysi velmi frekventované stezky vedoucí z Prahy do Vratislavi. Až budete za posledním stavením míjet netradičně pojatou sochu sv. Anny, chvíli se zastavte. Nechal ji postavit místní rychtář Johann Kryštof Feest v roce 1765 zato, že osada Černá Voda byla tehdy uchráněna od utrpení válek. Jinak tomu bylo v roce 1634, když právě po této cestě vtrhli do Čech Švédové. V roce 1866 tady Prusové předali Rakušanům listiny s vyhlášením války. Přímo u hraniční závory je na upraveném „Růžovém paloučku“ pomník J. A. Komenského od sochaře Ladislava Zívra z roku 1958.

Jestliže podnikáte výlet pěšky, projdete od „Růžového paloučku“ s laskavým svolením polské vlády i všeho jejího lidu po vyšlapané pěšince po státní hranici doleva. Otevře se vám krásný výhled na severozápad. Za hranicemi je dobře vidět shluk chalup první polské osady Niedamirów a malebné údolí Ostrežniku dává tušit, kde za hřebem leží Horní Albeňce. Okolní kopce převyšuje charakteristický trojhran Sněžky. Dojdete až k aleji lemované silnicí po které zahnete k osadě Bobr. Vpravo se zastavte v pensionu s restaurací Olivín, kde se o vás noví majitelé postarají.

Cyklistům navrhuji návrat od památníku Komenského na křižovatku v Černé Vodě. Vede-
ni červenou značkou zahnete vlevo na starou křižovou cestu. Většina kamenných plastik tvořících jednotlivá zastavení je z roku 1823. Když nebudete spěchat a pečlivě si kameny prohlédnete, najdete i starší. Projedete kolem několika rázovitých chalup k opuštěnému německému hřbitůvku. I další klikací se cesta v opuštěné krajině na vás jistě silně zapůsobí. Minete hráze zaniklých rybníků a za dalším hřbitovem už vjedete do cíle našeho putování - do Královce. Kolem kostelíka a renovované sochy českého barokního světce Jana Nepomuckého z roku 1762 přijedete na silnici. Několik metrů vlevo směrem k celnici je pomník padlých z první světové války. Možná vás putování po místech, kde končí Čechy zaujme natolik, že ani nepostřehnete jak jste se vzdálili od Krkonoš. Do Žacléře se vraťte cestou přes Lampertice, Křenov a Prkenný Důl.

V Žacléři se můžete ubytovat v novém Alfa-S Hotelu (tel. 0439/876340), v pensionu Mlýn v Prkenném Dole (0439/95 555), v pensionu Bonaqa na náměstí (0439/95589), v již zmíněném pensionu Olivín či v ubytovně DMH (0439/878510).

Když jsem na podzim roku 1993 přišla do Královce, nevěděl ještě tamější starosta nic o tom, že v domě čp. 122, který byl bohužel zbourán, se 27. srpna 1890 narodil významný krkonošský sochař Emil Schwantner. Chtěla jsem v obci najít pomník válečného hrdiny vysvěcený v roce 1922. Se starostovou neteří jsme pátraly po celém Královci. Pomník jsme našly, asi 100 m za železničním přejezdem. Byl zcela zarostlý v křoví. Dnes je jeden z prvních dvaceti Schwantnerových monumentů znovu očištěn. Většina z těch, které byly ve 20. letech v Krkonoších postaveny, byla zničena. Pro pomník v Královci užil Schwantner téma z lipského Pomníku bitvy národů. Znárodnuje truchlící pozůstalé - ženu s dítětem v náručí a starého muže.

Na cestě do Žacléře, tam kde jsou na pravé straně selská stavení Bobru, Schwantnerova rodina vlastnila dům čp. 50. Z pěti dětí byl nejmladší právě Emil. Obzoru Žacléře dominuje porcelánka, ve které Schwantner pracoval 2 roky jako učeň v modelárně. V Žacléři Emil prožil prvních šestnáct let svého života. Zde nabral dostatek tvůrčí síly, aby se prosadil ve světě umění. Jeho nadání bylo příliš velké pro malou modelárnu, proto odešel do Prahy. I přes chybějící nižší vzdělání byl v roce 1909 přijat na Akademii umění v Praze. Jeho učitelem a podporovatelem se stal slavný pražský sochař Josef Václav Myslbek, tvůrce pomníku sv. Václava na Václavském náměstí.

V Žacléři u kostela si můžeme prohlédnout sochu Ježíše Krista, kterou Schwantner zhotovil na objednávku v roce 1936. Je to jedna z mála umělcových soch s křesťanským námětem. Jen kousek od Žacléře do vnitrozemí je obec Křenov. Zde na statku tehdejšího majitele porcelánky Theodora Pohla vystavěl Schwantner u vstupní brány kašnu s lidovými motivy. Není třeba mnoho fantazie k tomu, abychom si představili, jak čirá pramenitá voda vystřikovala z kašny a jak se uprostřed letních veder třeptala na suchých stéblech trávy, když byl vzduch rozechvíván bzučením hmyzu. Přes Bernartice se dostaneme do Voletin u Trutnova. U malé kaple stojí v houští už jen zbytek pískovcového válečného pomníku, který vytvořil Schwantner v roce 1924. Postava starého vojáka byla neznámým pachatelem odcizena.

Přes Trutnov dojedeme do Mladých Buků. U silnice na Vrchlabí je po levé ruce hřbitov. Před ním stojí zachovalý monument, pro nějž byl vybrán překrásný motiv - výhled na panorama Krkonoš. Tento motiv převzal Schwantner od sochaře Franze Metznera, pocházejícího také z Čech. Ten v letech 1912 až 1913 dovolil mladému umělci zúčastnit se v Berlíně dokončení postav pro Památník bitvy národů v Lipsku. Po skončení společné práce se pokusil Schwantner prosadit v Berlíně jako samostatný sochař. Začátkem roku 1914 odešel před hrozícím válečným nebezpečím do Vídně, kde ho však zastihl začátek 1. světové války. Přihlásil se dobrovolně na frontu. Hrůzy války později vložil do mnoha svých děl. Jeho sochy jsou dokladem toho, že se z války vrátil jako pacifista.

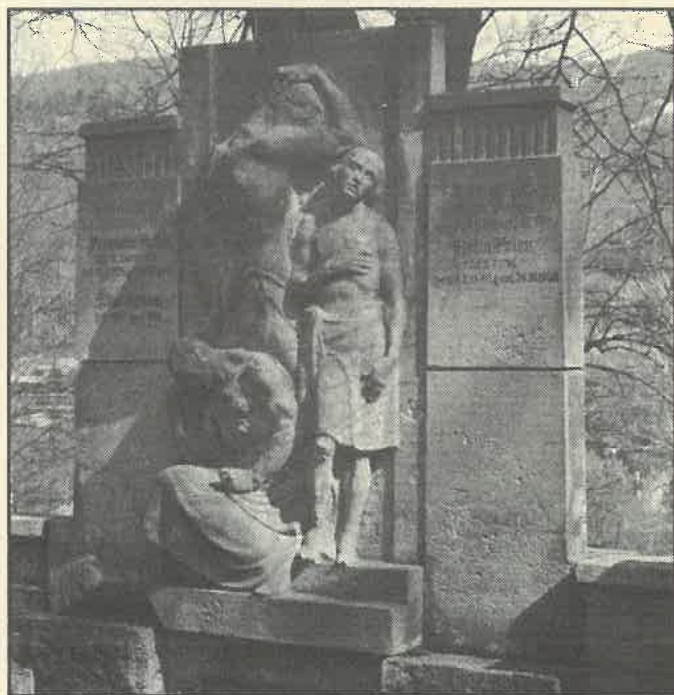
Na hřbitově ve Svobodě nad Úpou najdeme hned u vchodu Schörterovu hrobku. Schwantner na ní uplatnil v pískovcové plastice Metznerův silný vliv. Hned za odbočkou silnice do Janských Lázní v Dolním Maršově, uvidíme napravo na stěně schodiště bronzovou plastiku Prospera von Piette-Rivage, tehdejšího majitele papírny v Maršově nazývaného „otcem Krkonoš“. V roce 1925 vytvořil Schwantner už jednu bustu tohoto významného člověka a v roce 1928 po Piette-Rivageho smrti výše zmíněnou plastiku.

Dva významné exponáty Schwantnerova umění jsou na hřbitově v Horním Maršově. Vpravo vedle vchodu uvidíme plastiku na hrobce umělcovy babičky Františky Friesové. Ty-

pický pro tento druh znázornění je motiv „stísněného člověka“. Vpravo v horní části hřbitova je půvabná bronzová plastika truchlícího chlapce se školní brašnou. Zde, na hrobce ředitele maršovské školy Wagnera, je Schwantner naturalistický až do detailu. Svou horskou pouť za mistrovými díly zakončíme na Luční boudě. V hlavní jídelně je od Schwantnera výrazný dřevěný reliéf s loveckým a dřevorubeckým motivem umístěný nad výčepelem.

Emil Schwantner žil v letech 1920 - 1946 v Trutnově v Husově ulici čp. 5. V nedaleké Exulantské ulici na domě čp. 4 se zachoval jediný z řady jeho trutnovských domovních reliéfů. Nejvýznamnější umělcovo dílo vytvořené pro toto město stálo v místním parku. Bronzová plastika z roku 1932 znázorňovala rej mrtvých. Schwantner tu rozpracoval středověké téma „tance mrtvol“, se kterým se v jeho díle setkáváme častěji. V roce 1944 nacisté dílo pod záminkou surovinové tísně roztavili. Ve skutečnosti se jim nehodil v atmosféře „konečného vítězství“ dojem tance smrti s vojáky. Na trutnovském hřbitově stál další skvělý bronzový reliéf, jako památka na sociálního demokrata a poslance pražského parlamentu Wilhelma Kiesewettera z roku 1925. Znárodněl skupinu truchlících lidí. V roce 1993 byl chamtivci v noci na místě roztaven a prodán do sběrných surovin. V zadní části hřbitova si můžeme prohlédnout Schwantnerův pomník padlých vojáků v I. světové válce. Zachycuje tři vojáky v přilbách oděných jen v plátně. Ve výrazu tváře mají vepsáno: „Nikdy více bídy, nikdy více války“.

Druhá světová válka skončila pro Emila Schwantnera katastrofou. Ačkoliv mu byla podruhé nabídnuta profesura na pražské Akademii umění, rozhodl se v roce 1946 sdílet osud se svými krajany. Byl z Čech vykázán do německé východní zóny, kde se již umělecky neprosadil. Zemřel v naprosté bídě v roce 1956. Schwantnerova sochařská díla dávají ráz celé krajině a proto je nutné alespoň ta zbylá chránit před dalším ničením. Několik drobných děl Emila Schwantnera je v muzeích ve Vrchlabí a v Trutnově. Jsou dokladem vysokého kulturního rozvoje Krkonoš a jejich podhůří.

Náhrobek rodiny Friesů na hřbitově v Horním Maršově.

Přes Horní Štěpanice až na Žalý

Z bohaté nabídky malebných míst Benecka vám doporučujeme poznat zajímavosti historické části obce a určitě vystoupit až na horu Žalý s krásnou kamennou rozhlednou. Náš výlet může začít u Štěpanického hradu, který snadno najdete v bukovém lese nad Dolními Štěpanicemi. Dojedete sem i autobusem, zastávka se jmenuje přislovečně Pod hradem. Ještě než vyrazíte, poraďte se s turistickou mapou Krkonoš - západ v měřítku 1:25000 nebo ještě lépe s orientačním plánem Benecka. Po prohlídce Horních Štěpanic vystoupáme doprava na hřebenovou, zeleně značenou turistickou cestu. Z křižovatky cest Pod Houštěm je pěkný výhled nejen k cíli naší cesty, ale i na opačnou stranu k hlavnímu krkonošskému hřebeni s dominantní horou Kotel. Po zeleně značené cestě dojdeme pohodlně do Benecka, kde je centrální parkoviště, Dům služeb, informační středisko Flora, obchody i pošta. K Žalému se můžete od parkoviště dostat různými směry, ale my vykoučíme kousek dolů po silnici. Hned u Martinovy boudy zabojíme doleva a kolem známého hotelu Krakonoš stoupáme nahoru k hotelu Kubát. Vyjdeme zde opět na silnici. Po červeně značené cestě od nedalekého hotelu Zlatá vyhlídka pozvolna vystoupáme k rozhledně na Přední Žalý. Ta je v plné sezóně otevřena denně od 9 do 16 hodin i s občerstvením. Na rozhledně využijete i zadní stranu zmíněné turistické mapy. Zde natištěný kruhový rozhled ze Žalého vám pomůže najít blízké i velmi vzdálené hory, města, vesnice a jednotlivé boudy na horách.

Štěpanický hrad a jeho rytíři

Středověcí rytíři, jakoby do Krkonoš ani nepatřili. Vysoké horské stráně byly osídleny až později. A přesto je v Benecku místo, kde sídlili už ve 13. století. Jediný gotický hrad v území Krkonošského národního parku je totiž u Horních Štěpanic v obci Benecko. Prvním obyvatelům kraje měl být rytíř Štěpán, podle kterého se osada jmenuje, ale zakladatelem Štěpanického hradu byl Zdeněk z Valdštejna. Rytíři tohoto slavného rodu hrad drželi po celou dobu jeho dvěstěletého využívání. S příchodem času renesance v druhé polovině 16. století se přestěhovali do pohodlnějších sídel v podhůří Krkonoš. Hrad zpustl a místními obyvateli byl téměř rozebrán na stavební materiál. Říká se, že hradní kámen posloužil nejen ke stavbě nedalekého kostela a silnice, ale i každá starší štěpanická chalupa má podezdívku z materiálu od valdštejnských rytířů. Zajímavá je i zpráva o zániku kruhové hradní věže. Na konci 18. století se zdejší farář Pačesný tolik obával jejího zřícení na nedalekou cestu, že památku raději nechal v roce 1796, tedy v době přestavby kostela, odstřelit dynamitem.

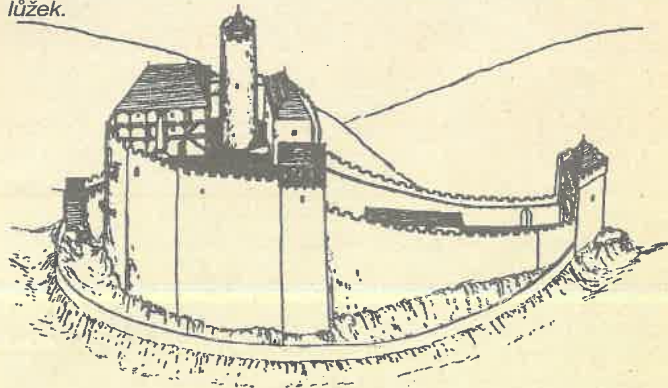
Při současné návštěvě Štěpanického hradu uvidíte už jen část mohutného obvodového zdiva a zbytek bašty dolního hradu. Za zdí se dá snadno poznat, kudy vedl hradní příkop. Z horního hradu se mnoho nezachovalo, ale představit si, jak vypadal před téměř sedmisty lety pomůže jedna z rekonstrukcí mnoha možných podob. Na základě prvních průzkumů ji vypracovali studenti architektury Veronika Krátká a Petr Malínský. Jejich práce je k nahlédnutí na obecním úřadě.

Také cesta pod hradem není jen tak ledajaká. Její štětovaný povrch odolal po staletí. Dovede návštěvníky k hornoštěpanickému kostelu Nejsvětější Trojice. Budete-li mít štěstí a otevřené dveře, můžete se pozdravit hned se dvěma rytíři. Dva velké mramorové náhrobní kameny jsou vsazeny ve zdech kostelní lodi. Postranní texty jsou špatně čitelné, byly ošlapány při bohoslužbách, protože původně zakrývaly hrobky v podlaze presbytáře. Vpravo se opírá o meč jmenovec středověkého zakladatele Štěpanického hradu Zdeněk z Valdštejna zemřelý v roce 1574. Vlevo je náhrobní kámen jeho syna Viléma, který skonal teprve dvacetiletý v roce 1594. Štěpanický rod rytířů z Valdštejna tímto vymřel. Bude-li kostel uzavřen, musíte se spokojit s prohlídkou dvou pískovcových dětských náhrobků. Jsou v márnici u katolického hřbitova. Nenechte se zmást přívlečenou mohutnou mříží a zavřenými dveřmi, oboje se dají otevřít.

V osadě Horní Štěpanice jsou zastoupeny nejrozličnější stavební a výtvarné styly. Z gotického hradu se zachovaly jen drobné části, zato renesanční jsou presbytář kostela i náhrobky rytířů a jejich dětí. Z období baroka je kostelní loď s kazatelnou, fara a sousední stará škola. Obě stavby se poznají podle typické valbové střechy. Později přistavěná věž s hodinami zastupuje empírový styl. Jen kousek nad kostelem je přímo u cesty pension Bílá vila s pěkně udržovanou secesní fasádou. Výjimečnost Horních Štěpanic zvyšuje lidová architektura. Prohlídka řady chalup pojizerského typu vás jistě potěší. Na chalupě čp. 5 hned vedle Bílé vily si povšimnete záklopového prkna s letopočtem ve štítu. Četné cestičky vedou i kolem několika rodinných domků z dvacátých a třicátých let našeho století. A bohužel nepřehlédnete ani stavby z posledních desetiletí ve stylu socialistického realismu.

Letní program hostů Benecka je obohacen o připravené trasy. Když přijedete do této horské obce nad Vrchlabím a Jilemnici na týden, najdete pro každý den jednu trasu. Jsou popsány v dostupném průvodci Cesty po kousku nebe. Texty jsou psané zatím jen česky, zahraniční hosté mohou využít alespoň zakreslení tras v orientačním plánu Benecka. I tak je zavedou do krásných míst.

Důležitá telefonní čísla a údaje: lékařská služba první pomoci Jilemnice tel. 2121, policie 2333, hasiči 150, v Domě služeb je Informační středisko Flora (512 37 Benecko) a také pošta otevřená v po-pá 7.30 - 12.00, 12.30 - 14.30, pouze ve čt 7.30 - 11.00, 13.30 - 17 hodin, tel. 0432-3203 (582 700). Obecní úřad 0432-93 214 (582 625), bohoslužby jsou v kostele v Horních Štěpanicích vždy v neděli v 9.45, v úterý a v pátek v 17 hodin. V obci je pro hosty v hotelech, pensionech i v soukromí připraveno 2000 lůžek.

Snadnou orientaci při poznávání Krkonoš a okolí umožňuje dostatečná nabídka různých druhů map. Při výběru zvažte, pro jaký program mapu potřebujete. Při týdenním pobytu jistě využijete jinou mapu než při jednodenní a třeba úplně první návštěvě Krkonoš. Možná vám při výběru pomůže následující přehled vydaných map, které jsou v prodeji.

Pro letní i zimní výlety a túry je nejlepší **Turistická a lyžařská mapa Krkonoše** v měřítku 1:25000. Je první turistickou mapou celých hor zpracovanou v tomto měřítku. Vychází z vojenských map a byla vydána v roce 1993 až po jejich odtajnění. Vzhledem k prvnímu vydání jsou snad omluvitelné i drobné chyby v místopisných názvech a trasování turistických cest. Mapa je rozdělena na dva samostatné díly (východ a západ) s textem na zadní straně. Praktičtější je stejně podrobná mapa *Karkonosze* (1994) zachycující polskou stranu hor, kde je východní i západní část na dvou stranách archu, tedy v jednom díle. Tím je příznivější i cena. Polskou mapu koupíte asi za 3 zloté (27 Kč), kdežto oba díly české mapy stojí dohromady nejméně 80 korun. Túry a výlety popisované ve Veselém výletu vycházejí z těchto map. Jejich vydáním klesl význam dříve běžné **Turistické mapy Krkonoše** (1993) v měřítku 1:50000. Ta dnes může posloužit pro orientaci při nenáročných výletech po známých turistických cestách. Stojí okolo 30 korun. Podobná je i **Lyžařská mapa Krkonoše** (1992) se zvýrazněním zimních specifik, jako jsou lavinové dráhy, tyčové značení hřebenových cest, lyžařské vleky ap., ale nejsou tu barevně zakresleny turisticky značené cesty. V roce 1993 vyšla lokální lyžařská mapa Sportovní areál Svatý Petr ve Špindlerově Mlýně (**GK**, 1993).

Často sháníte **cyklistickou mapu** Krkonoš. Zatím jedinou vydala Správa Krkonošského národního parku v roce 1992, ale s pozdější výraznou změnou pravidel cykloturistiky ztratila tato mapa svou platnost, přestože je někde i nadále v prodeji. Správa KRNP připravuje nové vydání, zatím je dobré vědět, že horská cyklistika je všeobecně povolena na cestách ve III. zóně a v ochranném pásmu KRNP až po hranice II. zóny. Proto své vyjíždky můžete volit podle turistické mapy v měřítku 1:25000, kde jsou zakresleny nejen lesní svážnice, ale i jednotlivé zóny národního parku.

Kvalitní pomůckou pro lepší poznávání navštíveného místa jsou **orientační plány měst a obcí**. V podrobném měřítku zachycují i takové detaily, jako jsou popisná čísla domů a jejich jména, podrobný místopis, parkoviště, zpevněné cesty i nejmenší pěšiny, hranice katastrálních území i přesnější průběh hranic jednotlivých zón NP, kulturní památky, někdy vedle značených turistických cest i další vycházkové trasy a mnoho dalších užitečných a inspirujících podrobností. Obsahově nejlepší jsou orientační plány Benecka (**GK**, 1993), Špindlerova Mlýna (**GK**, 1995) a Horního Maršova (**GK**, v tisku). Své orientační plány mají také Harrachov (**GK**, 1992 a nově v tisku), Malá Úpa (1993),

Janské Lázně (1994), v tisku je plán města Žacléře. Orientační plán Pece pod Sněžkou byl vydán již v roce 1987 ve třech dílech zachycujících někdejší části města (díly Pec p. Sn., Velká Úpa, Malá Úpa). Přestože většina uvedených služeb i některé další detaily již neodpovídají skutečnosti, nebyly nahrazeny a tak jsou dosud v prodeji. Nové vydání bude připraveno pro zimní sezónu.

Dobrá je lokální **Automapa Krkonoše /2** v měřítku 1:200000 (1991). Zachycuje velkou část východočeského území mezi Libercem a Hradcem Králové a je téměř nutná pro automobilovou turistiku. Jsou v ní zakresleny i ty nejmenší komunikace III. třídy. Pro poznávání severní strany Krkonoš je dobré se vybavit i automapou Polska. Zvláštní charakter má **Turistická mapa Střední Sudety - severní část** (1993) zahrnující české Náchodsko i Broumovsko a polské Kladsko a Walbřišsko. Zvolené měřítko 1:50000 je pro skalní oblasti Adršpašsko-Teplických skal, Broumovských stěn i Ostaše příliš nepřesné, ale mapa naopak může posloužit jako velmi podrobná automapa.

Pohledové mapy se svým charakterem přibližují více výtvarnému než topografickému dílu. Určitě se nehodí pro orientaci v terénu, uděláte si podle nich představu o rozsahu a charakteru Krkonoš. Nejlepší pohledové mapy s mnohaletou tradicí jsou od Stanislava Vorla. Poslední vydání letní a zvláště zimní pohledové mapy Krkonoš od jihu jsou z roku 1991. Naopak nepříliš podařené vyobrazení hor je na Panoramatické mapě Krkonoš (1993). Samostatné pohledové mapy mají i některá krkonošská střediska - Harrachov (**GK**, 1992), Špindlerův Mlýn (jako součást informačního materiálu města) a západní pohled na lyžařský areál SKI Pec v Peci pod Sněžkou (součást prospektu).

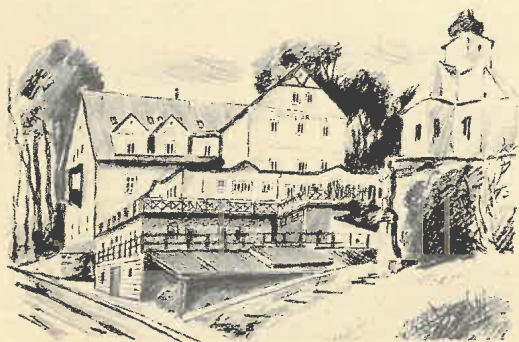
Především pro zájemce o historii Krkonoš je určen přetisk předválečné turistické mapy s původním německým místopisem. Uvedený přehled není úplný, jen představuje hlavní nabídku map, které dostanete v informačních centrech.

Geodézie Krkonoše s.r.o. (GK) provádí: **Kartografické práce** * komplexní grafické řešení orientačních a informačních systémů měst, obcí a průmyslových komplexů * orientační plány měst a obcí * pohledové a podrobné mapy. **Geodetické práce** * vytyčování hranic * geometrické plány * inženýrská geodézie * speciální geodetické práce * geodetické kontroly lanových drah.

Kontaktní adresy jednotlivých pracovišť: **Geodézie Krkonoše s.r.o. (GK)** Zákoutí 599, 512 46 Harrachov (tel. 0432/529 376, fax 529447) * **GK**, U zámku 86, 514 01 Jilemnice (tel. 0432/543 051, fax 543 106) * **GK**, Slovanské náměstí 165, 541 01 Trutnov (tel. fax 0439/53 97) * **GK**, Dukelská 481, 533 41 Lázně Bohdaneč (tel., fax 040/692 10 50) * **GK**, Na bělidle 900, 543 11 Vrchlabí, (tel. 0438/ 210 12, linka 213) * **GK**, Valdštejnské náměstí 90, 506 01 Jičín, (tel. 0433/ 23139).

Vybrané a doporučené služby vycházejí z názoru redakce Veselý výlet na vývoj zdejší turistiky. Naše kritéria pro jejich výběr a hodnocení provozovatelů jsou především serióznost a stálá kvalita služby, stav objektu a jeho soulad s horskou krajinou, určitá výjimečnost v území. Jsme si vědomi, že výběrem služeb přebíráme i odpovědnost za jejich kvalitu a že ta je i známkou kvality našich novin. Proto se setkáváte v tomto vydání Veselého výletu s osvědčenými službami z předchozích vydání. Veselý výlet jsme mohli vydat především zásluhou zdejších měst a obcí a za podpory právě těch podnikatelů, kteří doporučované služby provozují. Těšíme se na vaši spokojenost a zároveň vás chceme požádat o naši podporu. Až je navštívíte, zmiňte se, že jste se o nich dověděli právě v našich novinách. Děkuje.

Redakce.

Hotel Arnika ***

Nejlepší službou, kterou vám můžeme představit, je hotel Arnika v Rudníku. Nestojí přímo u silnice z Trutnova do Vrchlabí, ale v historickém centru obce mezi pivovarem a renesančním kostelem. Nabízí převážně dvoulůžkové pokoje s kompletním sociálním zařízením, s vlastním telefonem, televizorem a minibarem, 2 bezbariérové pokoje, 4 apartmá, výtah, servis do poschodí. Jídla si můžete vybrat z krkonošské a mezinárodní kuchyně. V hotelu najdete též kavárnu, restauraci, salónek, krytý bazén, saunu, fitcentrum, garáže. Pro hotelové hosty je připraven kvalitní cílený program, například vyjíždky na koni, organizovaný lov zvěře, večerní program s hudbou a tancem. Mezi možnostmi hotelu patří i zprostředkování kadeřnické a kosmetické služby. Pro společnost i jednotlivce lze zajistit banket, raut, recepci apod. V létě jsou u hotelu otevřeny tři terasy s občerstvením. První najdete hned u vchodu do hotelu, naopak pouze pro hotelové hosty je terasa u bazénu.

Hotel Arnika, Rudník, PSČ 543 72, ředitelka Regina Bartoníčková, tel. (0438) 949 321-23, fax 949 480. Domluvíte se německy, anglicky a rusky.**

Sokolská bouda

V hezkém přírodním prostředí na dominantní Černé hoře snadno najdete tradiční horský hotel Sokolskou boudu. Vedle několika turistických cest z různých směrů se k boudě dostanete kabinkovou lanovkou z Janských Lázní. Sokolská bouda nabízí ubytování turistického charakteru (celkem 140 lůžek). I pro neubytované hosty je denně od 7.30 do 19.30 otevřena restaurace, dále kavárna a v přízemí rychlé občerstvení ve přístupné Udírně. Pod správou Sokolské boudy na Černé hoře patří i bouda Rachotka. Oba objekty jsou pro svou polohu a vybavení vhodné pro školy v přírodě a lyžařské výcviky. Sokolská bouda provozuje ve vestibulu dolní stanice lanovky rychlé občerstvení.

Sokolská bouda, Janské Lázně, PSČ 542 25, vedoucí ing. Zdeněk Hach, tel., fax (0439) 942 455, domluvíte se i německy.

Pension Avia

Dobře vedený pension Avia najdete na pěkném místě nahoře na Velké Pláni v Peci pod Sněžkou. Nabízí vám ubytování (46 lůžek) ve dvou až pětilůžkových pokojích s teplou vodou. Toalety a sprchy jsou zatím v poschodí. Mimo ubytování můžete žádat snídaní, polopenzí, ale i plnou penzi. Vař se tu skvěle, což znají i neubytovaní hosté. Stejně jako v létě bude pro vás otevřeno hned při prvních slunných dnech od konce února posezení na terase, kde vedle pohárů a pití dostanete i teplé moučníky, lehká jídla a v piné sezóně i oběd. Pension je v provozu po celý rok. V přízemí pensionu je otevřena vždy večer od 20 hodin vinárna. Výhodou je i bezplatné celoroční parkování přímo před pensionem. Z pensionu Avia je to jen kousek cesty k lyžařským vlekům i k lanovce na Sněžku, v okolí jsou lesy. Pension Avia je vhodný i pro společné zájezdy, třeba lyžařské výcviky a školy v přírodě.

Pension Avia, Pec pod Sněžkou, PSČ 542 21, majitel Michal Mrvík, tel. (0439) 96 2253, fax 96 2188. Domluvíte se i německy a anglicky.

Pension ČSA

V Peci pod Sněžkou na Velké Pláni najdete zrekonstruovaný pension Českých aerolinií. Nabízí ubytování (45 lůžek) s polopenzí nebo plnou penzí ve dvou, tří a čtyřlůžkových pokojích rodinného typu. Pokoje jsou standardní a všechny mají hygienický kout s teplou a studenou vodou. Základem spokojenosti hostů je klasická česká kuchyně obohacená orientálními jídly. K dispozici je bar, TV, sportovní místnost a lyžařský vlek přímo na stráni u pensionu. Na velké sjezdovky do areálu SKI Pec se dostanete za 15 minut. Jen kousek je to i do centra Peci. K ČSA zajedete autem po celý rok, v zimě zaparkujete níže na střeženém parkovišti u kapličky (P3), v létě přímo u pensionu. Ubytovaní i vybavení pensionu je zvláště vhodné pro školy v přírodě a lyžařské výcviky, které v mezisezóně uvítají dobré finanční podmínky.

Pension ČSA, Pec pod Sněžkou (pošta 542 21), nájemce Zdena Klementová, tel., fax (0439) 96 2228, domluvíte se i anglicky a německy.

Bouda Pod Studničnou

Boudu Pod Studničnou najdete samotnou na krásném místě na začátku přírodní rezervace Obří důl. Z ekologického pohledu je toto území to nejcennější, co mohou Krkonoše návštěvníkům nabídnout. Přitom je to sem ze středu Pece pod Sněžkou jen kousek. Od střeženého parkoviště u kapličky (P3) půjdete až na konec silnice, minete odbočku k lanovce na Sněžku, ekologické muzeum a hájovnu a po patnácti minutách jste na boudě Pod Studničnou. Najdete tu nejen ubytování, ale i občerstvení při túře. Ubytování (celkem 36 lůžek) se stravováním je ve čtyřech pokojích se sprchou a WC, ostatní pokoje mají hygienické kouty. Podávají se speciality české kuchyně, občerstvit se mohou i neubytovaní hosté. Děti do osmi let mají slevu. Ubytování hosté si mohou vypůjčit horská kola a je pro ně také zajištěna nabídka výletů do okolí, třeba do Adršpachu, ZOO Safari či do krásného Kuksu.

Bouda Pod Studničnou v Peci pod Sněžkou, PSČ 542 21, správce Karel Koula, tel., fax (0439) 96 2267, domluvíte se i německy.

Bouda Pavlovka

V centru Velké Úpy doporučujeme navštívit boudu Pavlovku. Původní horský dům s moderní přístavbou v západním štítu stojí mírně ve stráni, od úpského náměstí je oddělen řekou. V létě zajišťují rezervaci pod majestátnou Studničnou horou. Modrý důl, že Pavlovka je především rodinný podnik s klidným domácím prostředím. Nabízí ubytování (celkem 32 lůžek) ve dvou a čtyřlůžkových pokojích se snídaní nebo polopenzí. Snídaně se podává na způsob švédského stolu, večere jsou bohaté - polévka s hlavním jídlem a zákusky, či ovoce. V moderní přístavbě je prostorná společenská místnost s barem, satelitní TV i video.

Na konci letošního roku bouda Pavlovka v současném pojetí zanikne. Manželé Paduchovi zvou od 1. 1. 1996 své stálé i nové hosty do zcela nového pensionu s restaurací Pavlovka postaveného v tradičním stylu ve Spáleném Mlýně v Dolní Malé Úpě (PSČ 542 27).

Bouda Pavlovka, Velká Úpa, PSČ 542 22, vedoucí Eva Paduchová, tel., fax (0439) 96 2335, tel. se záznam. 96 2005, domluvíte se i německy.

Horská bouda Na výsluní

Chcete-li strávit dovolenou v horách a k tomu ještě poznat pravou krkonošskou chalupu a zajímavé lidi, určitě se vypravte k Hynkovi Spurnému do Modrého dolu. Jeho dům stojí v přírodní rezervaci pod majestátnou Studničnou horou. Modrý důl je nejenom proslulou botanickou lokalitou, ale především místem skutečného klidu a pohody. Bouda Na výsluní poskytuje jednoduché a útulné ubytování s domácí kuchyní. V létě slouží i jako útulna pro krosnaře, tedy lidi, kteří putují po Krkonoších jen s batohem na zádech. Pro kolemjdoucí je Na výsluní zařízena veranda s rychlým občerstvením. Nejkratší cesta do Modrého dolu, trvající něco přes půl hodiny, vede přímo od parkoviště u kapličky (P3). Pro výlet je zajímavější cesta Obřím dolem s odbočkou přes most za Boudou v Obřím dole.

Horská bouda Na výsluní, Pec pod Sněžkou, PSČ 542 21, majitel Hynek Spurný, tel. (0439) 96 2226, domluvíte se i německy a anglicky.

Pension Temný Důl

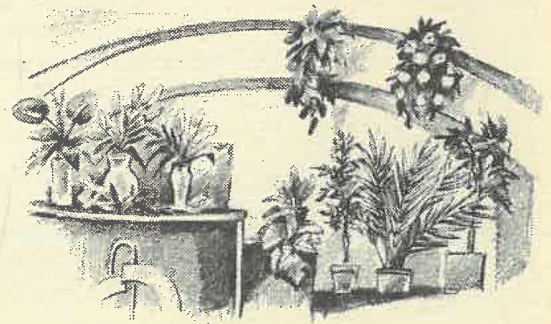
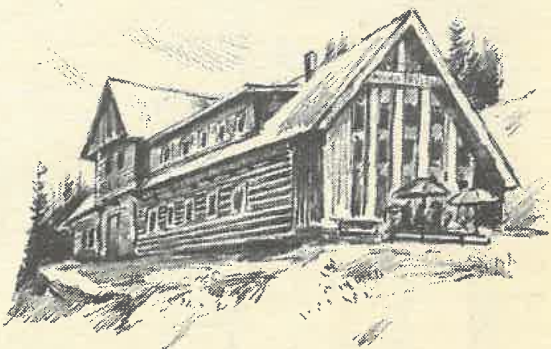
U hlavní silnice mezi Horním Maršovem, Peci pod Sněžkou a Malou Úpou, jen několik kroků od galerie Veselý výlet poznáte nově opravený pension Temný Důl. Nabízí 23 lůžek k ubytování ve tří a čtyřlůžkových pokojích. Všechny pokoje mají i hygienický kout s umyvadlem a teplou vodou. V přízemí je pohodlná jídelna, v pensionu vaří snídaně a večere, po domluvě připraví i obědy, případně i pro neubytované hosty. Ve velké společenské místnosti je televize se sedmi programy. V herně je stolní tenis, malá knihovna a hry pro děti. Pension Temný Důl je výhodným místem pro pobyt celých skupin, je tu fajn, když se sejde dobrá parta. Po celý rok můžete parkovat přímo u pensionu. Před pensionem je zahrádka s občerstvením. Vedle nápojů tu dostanete i značkovou zmrzlinu Algida.

Pension Temný Důl, Horní Maršov, PSČ 542 26, vedoucí Pavla Křivohlavá, tel. (0439) 948 108, domluvíte se i anglicky.

Květinářství ve Svobodě nad Úpou

Dobře vedený obchod s květinami najdete ve Svobodě nad Úpou. Před květinářstvem, které poznáte i z hlavní silnice podle vývěsního štítu s názvem U tří hořců, snadno i zajedete. V klenuté přízemní místnosti plné květin si určitě vyberete. Hlavní sortiment jsou čerstvě řezané, hrnkové déle kvetoucí i zelené květiny. Na objednávku i na počkání vám tu připraví svatební kytici, smuteční vazby, sadbu popínavých muškátů a dalších květin i zeleniny. Pro významnější akce květinářství zajistí i aranžování květin. Obchod vás vybaví také klasickými keramickými i plastovými květináči a truhlíky, substráty, perlitem, rašelinou a pevným i tekutým hnojivem. V doplňkovém prodeji svobodské květinářství nabízí proutěné zboží a rohože, umělé květiny, svíčky a různé dárky i suvenýry. Květinářství je otevřeno od pondělí do pátku v době 8.30 až 17 hodin. Sobotní prodej je od 8 do 12 hodin.

Květinářství U tří hořců, Svoboda nad Úpou, Tyršova ul. (PSČ 542 24), majitelka Helena Dubská, tel. (0439) 942 448.

V době, kdy se ještě město Hostinné jmenovalo Hostin a kolem se rozprostíraly těžko proniknutelné hvozdy, vybrali měšťané ze svého středu dva odvážné a udatné muže - pekaře a řezníka. Ti měli procházet hluboké lesy a pomoci každému, kdo by potřeboval ochránit před divou zvěř a loupeživými hordami. Svou novou službu vykonávali velice dobře a mnoho lidí zachránili před zblouděním i jiným nebezpečím. Z vděčnosti a na památku jejich hrdinských ba obřích skutků postavili občané města v průčelí radnice jejich kamenné obř sochy.

Podle jiné legendy se poblíž města Hostinného usadili dva obři. Okamžitě se stali postrachem nejen pro poutníky cestující přes Nové Zámky u Hostinného, ale i pro měšťany samotné. Přestože Hostinští obehnali své město pevnými hradbami, nebylo to nic platné. Obři jim škodili dál, a proto se rozhodli přemoci je lstí. Ve velkém kotli uvařili moučnou kaši a s tou se pak schovali do věže brány, kterou obři obvykle vstupovali do města. Jakmile se opět přiblížili k hradbám a chtěli vyrazit bránu, obránci na ně vylili horký lep a oslepené obry pak snadno přemohli.

Dvě legendy vysvětlují, jak se pitoreskní postavy obrů mohly dostat do průčelí radniční věže na náměstí v Hostinném. Co tehdejší měšťany skutečně vedlo k tomu, aby si takto netradičně vyzdobili radnici, se asi už nedovíme. Můžeme si alespoň udělat představu jak „vyšocí“ tenkrát obři bývali. Pohled z náměstí poněkud zkresluje, a tak vám prozradíme, že hostinští obři měří čtyřista padesát centimetrů.

Už několikrát jsme psali o městě Hostinném, ale o jeho nejznámější pamětihodnosti - radnici s kamennými obry jsme se zmínili jen pár slovy v souvislosti s italským renesančním stavitelem Carolo Valmadim, který v Hostinném žil a značnou měrou podobu města ovlivnil. V druhé polovině 16. století přestavěl i radnici. Navrhnul předstupující čtyřhrannou, v patře osmihrannou věž s hodinami, novou disposici jednopatrového domu, sgrafitové zdobení fasády. Z původního domu se zachovalo pozdně gotické prutové okno, jehož ostění je vytesáno jako spletené větve stromu. Radnice i věž byla později různě upravována, přistavělo se další patro a věž byla zakryta cibulovitou barokní střechou s dřevěným ochozem.

Postavy obrů drží v jedné ruce meč a v druhé štít s českým lvem a moravskou orlicí. Obry můžete na radnici vidět ještě v jednom vyobrazení, a to na městském znaku, který je umístěn mezi sochami. Během času se znak také měnil. Ten původní znázorňoval dvě věže oddělené od sebe stromem. V 15. století byl doplněn orlem a v 18. století postavami obrů.

Na fasádě radnice je více zajímavých detailů. Pod podloubím vedle hlavních dveří jsou po stranách portálu do stěny osazeny dva kované pruty. Cejchovaná délková míra určuje český a slezský loket.

Při pohledu na věž z náměstí je po pravé straně stříška. Pod ní visel zvon, jež v dřívějších dobách oznamoval požární poplach. Požáry sužovaly město pravděpodobně mnohem častěji a více než legendární obři, divá zvěř i mordýři. V odborné literatuře se uvádí, že radnice shořela v r. 1550, v r. 1610 zachvátil požár školu, faru

a kostel, a v devatenáctém století město postihlo hned několik rozsáhlých požárů, při kterých lehlo popelem třeba i 45 domů najednou.

V průčelí věže jsou vrata do sklepení. Kdyby jste měli chuť podívat se dovnitř, tak o prvním víkendu v srpnu, letos 5. - 6. srpna, když se každoročně ve městě koná tradiční pouť Porcinkule, bývá sklepení otevřené. Podle hostinského rodáka pana Bohumila Erbana zdi sklepení skrývají vchod do tajné chodby, která spojuje radnici s Labským Mlýnem, farou a s některými domy na náměstí. Pan Erban vzpomíná, jak za války jako malí kluci chodbu ještě procházeli.

Až budete stát před radnicí, všimněte si oválného okna pod hodinami. Za jeho sklem se tiše a s důstojnou pravidelností pohybuje velké kyvadlo. Odměňuje čas, čas legend a tajemství, historie a současnosti.

Současnosti, jež se pohybem kyvadla stává minulostí.

Když už budete v Hostinném a prohlédnete si obři postavy řezníka a pekaře, zajděte na pečivo do pekařství v Revoluční ulici kousek od náměstí. Začne-li pršet a vám se nebude chtít kochat se více krásami města můžete zajít do Galerie antického umění nebo obejít obchody pod podloubím. V obchodě Amfora manželů Hamplových můžete nakoupit sklo a porcelán, vyhlášený je obchod s exklusivní módou Naimann's, zlatnictví Lenky Živorové, knihkupectví v Čechách výjimečného a úspěšného nakladatelství Paseka. Občerstvit se můžete v Pizzerii v Revoluční ulici, v Re baru na náměstí nebo v Zámečku naproti Galerii.

V Severní Americe je nepřehledné množství zajímavých, krásných míst a scenérií. Pro jejich poznání je nejlepší všude několik dní pobýt, něco prožít a vstřebat tamní atmosféru. Bohužel si to většina lidí nemůže z různých důvodů dovolit a tak se nejznámější místa alespoň objíždí a během krátké návštěvy spatří na vlastní oči. K tomu slouží nejen auta a silnice, ale i vytvořený poznávací systém. U každého krásného výhledu je upravené místo k zastavení, panel s vysvětlujícím textem nebo jen známá cedulka se symbolem fotoaparátu. Dlouhé jízdy jsou zpestřeny o zastávky s pomyslným smlsnutím toho nejlepšího, co na zvolené trase je. Proto jsme takovému způsobu poznávání začali říkat americká turistika. Má různé formy, až po extrémní stažení okénka u auta s pouhým vysunutím objektivu videokamery.

I při vaší letní krkonošské dovolené můžete obohatit svůj program o poznání nejbližšího okolí. Zvlášť, když jste přijeli na více dní, počasí není úplně nejlepší nebo se vám prostě nechce jít na túru, zvolíte i vy americkou turistiku. Potřebujete jen auto a dobrou trasu.

Vaše vyjížďka může začít návštěvou Hostinného s renesančními náměstími a Galerií antického umění. Z města vyjedete směrem do Trutnova, po dvou kilometrech zahněte doprava, stále údolím řeky Labe. Projedete obcemi Debrné a Nemojov a před Dvorem Králové zatočte doprava k Bílé Třešně. Projedete po koruně historické přehrady Těšnov a k zoologické zahradě se dostanete bez bloudění po Dvoře Králové. Část ZOO je pojata jako pravé safari s vyhlášeným chovem velkých zvířat z Afriky. Hosté jsou od buvolů, žiraf, antilop, nosorožců, zeber a pštrosů odděleni jen příkopy, proto prohlídka a fotografování neruší mříže a vysoké ploty. Zcela ve stylu americké turistiky je projížďka safariautobusem přímo mezi zvířaty. Od ZOO vyjedete směrem na Hořice a Prahu, ale na křižovatce u mostu ještě ve Dvoře Králové uhněte na úzkou silnici vedoucí do Žirče a Jaroměře. Brzy vpravo poznáte červenobílou letištní věž. Vyhlídkový let vám nezabere mnoho času, pokračujte potom po stejné silnici do nedalekého Kuksu. Záběhem je prohlídka bývalého špitálu s barokními sochami slavného sochaře Matyáše Bernarda Brauna. Zdejší alegorie Ctností a Neřestí patří mezi nejvýznamnější evropská sochařská díla. Jen deset kilometrů je od Kuksu vzdálená pevnost Josefov u Jaroměře. Byla postavena na konci 18. století a ve své době patřila k vrcholům pevnostního stavebnictví. Svým uspořádáním i rozsahem předčila jiné podobné stavby. Část neuvěřitelného labyrintu 762 větví podzemních chodů je zpřístupněna pro veřejnost.

Josefovskou pevností jsme se dostali na Náchodsko, kam může vést vaše další trasa. Poznáte Ratibořický zámek v malebném Babiččině údolí, a zámky, které dominují Náchodu a Novému Městu nad Metují. U České Skalice je velké umělé jezero Rozkoš s koupáním, rybařením a windsurfingem. Ale určitě nevynechte návštěvu Adršpašsko-Teplických skal. Z Trutnova je to přes Chvaleč do Adršpachu jen 24 kilometrů. K prohlídce jedinečného skalního města, kde horolezci vylezli více než 4000 horolezeckých cest na 1500 různých věží, potřebujete alespoň pět hodin, ale nejlépe celý den.

NAVÝLET LETADLEM

Možná ani nevíte, že většinu zajímavostí popsanych ve Veselém výletu můžete vidět i pěkně z výšky. Stačí, když přijedete na letiště do Dvora Králové a zajistíte si vyhlídkový let. Směr jízdy je z města k letišti dobře vyznačen pomocí symbolů letadel. Dvorský aeroklub pro vás denně s ohledem na počasí po celou sezónu pořádá lety do nejbližšího okolí i nad Krkonoše. Při krátkém okruhu uvidíte Kuks, ZOO Safari, přehradu Těšnov, Zvičinu a na přání i jedinečnou pevnost Josefov. Teprve z výšky si uvědomíte rozlohu této vojenské stavby. Delší lety vás zavedou nad Krkonoše do výšky 1800 metrů nad mořem nebo nad Adršpašsko-Teplické skály, pevnost Dobrošov, Rozkoš či Hradec Králové. Do vzdálenosti padesáti kilometrů si můžete zvolit libovolný cíl cesty.

Nejčastěji se létá čtyřmístným (pilot a 3 pasažéři) jednomotorovým letounem Zlín. Zvláštností jsou lety o víkendech a při klubových akcích větrom. I to můžete zkusit. Ti, kteří zažili krásu tichého letu, vědí své. Přínos vyhlídkových letů pro aeroklub je především v udržení kvalifikace pilotů podmíněné počtem odlétaných hodin. I proto jsou ceny letů ve Dvoře Králové příznivější než jinde. Většina pilotů jsou profesionálové a někteří i reprezentanti v různých leteckých disciplínách. Z komerčních letů aeroklub zajišťuje i letecké snímkování s družicovým navigačním systémem včetně provádění infrasnímků, ze kterých se zjišťují tepelné ztráty objektů. Distribuce letenek je nejen na letišti, ale i ve vybraných hotelech a informačních centrech, včetně Veselého výletu.

Aeroklub, letiště ve Dvoře Králové nad Labem (PSČ 544 01), vedoucí letového provozu ing. Jiří Vepřek, tel., fax (0437) 2602, vyhlídkové lety v motorových letadlech i větromích, komerční lety včetně snímkování a vleků reklamních transparentů. Občerstvení a parkování je přímo na letišti se stálým provozem. Domluvíte se i anglicky a německy.

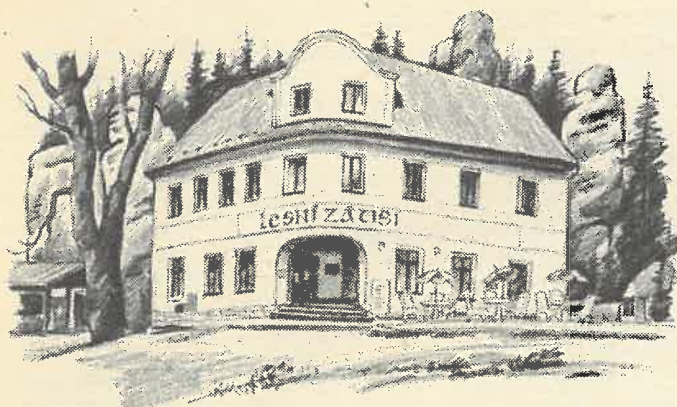

(Letecký snímek Milana Lhotáka)

**RADIO
ČERNÁ
HORA
105,3 FM**

**„KDYŽ VESELÝ VÝLET,
TAK S RADIEM
ČERNÁ HORA!“**

VYSÍLÁ
24 HODIN DENNĚ
TEL. (0439) 830 113, 811 477

Hotel Lesní zátíší v Adršpachu

Jen těžko nám budete vymlouvat přesvědčení, že Adršpašské skály jsou jedním z nejkrásnějších a nejromantičtějších míst na světě. Nikde jinde jsme ne našli pohromadě skalní věže, potoky, jezírka, stálé borovice, příjemné počasí a pohoštění na dosah ruky.

Přímo u prvních věží před vstupem do adršpašského skalního města je zdejší nejlepší hotel Lesní zátíší. Po nedávné rekonstrukci nabízí ubytování v sedmi apartmá s celkem 24 lůžky. Ložnice a obývací pokoje, mají vlastní koupelnu s vanou a toaletou, jsou vybaveny satelitní televizí i lednicí s minibarem. Restaurace se třiceti místy u stolu je v letních měsících rozšířena o venkovní posezení na terase. V pěkných dnech se vaří i 400 obědů. Větší skupiny by si měly místa na přesnou dobu objednat předem. Pro uzavřenou společnost je určen salónek. Mimo hlavní sezónu jsou v příjemném prostředí hotelu běžné výjezdní porady i jednání obchodních partnerů. Klasická česká kuchyně je rozšířena o možnost objednávky salátů i dalších bezmasých jídel. Zájemci o rychlé občerstvení si ve stánku u hotelu mohou dát rybí filé na grilu. V hotelu i ve stánku je doplňkový prodej map, pohlednic a suvenýrů. Užívání vlastního nepřetržitě strážného parkoviště přímo u hotelu je v ceně ubytování. Zajíždíte sem kolem vlakové zastávky Dolní Adršpach.

Vřele doporučujeme vyjížďky na koních po malebném okolí. Do sedla usednete přímo u hotelu a za hodinu stačíte objet třeba Křížový vrch nebo zajet pod Starozámecký vrch. V recepci hotelu vám poradí i místo, kde si můžete vypůjčit horská kola, či která túra je pro vás nejlepší.

Hotel Lesní zátíší, Dolní Adršpach, PSČ 549 51, provozuje CIS PLUS s r.o., ředitel hotelu Milan Kolert, tel., fax (0447) 93 819, nabízí kvalitní ubytování se stravováním. Hotel je v provozu celoročně, restaurace je pro neubytované hosty otevřena denně od 10 do 22 hodin. Parkoviště pro hotelové hosty je přímo u objektu. Domluvíte se i německy.

SERVIS PRO BOUDAŘE

Prádelna v Mladých Bukách je největší prádelnou na Trutnovsku a pere i pro nejvýše položené boudy v celých Krkonoších. V prádelně vyperou veškeré prádlo v plné sezóně do 14 dnů za normální cenu, do 7 dnů s mírnou přírůžkou. Přímo v prádelně se dohodnete na konkrétním termínu vyprání, ceně, míře naškrobení, navonění a popřípadě vybělení ložního prádla. Provádí se tu i čištění oděvů, novou službou je půjčování ložního prádla a ubrusů v sezónních špičkách. Prádelna vám zajistí i dopravu prádla (do 20 km zdarma) a co je důležité, od roku 1991 nezdrazila své služby!

Prádelna, Mladé Buky, PSČ 542 23, majitel Petr Lukáček, tel. (0439) 942 141, otevřeno je od pondělí do pátku v době od 6.00 do 14.00, v plné sezóně až do 16 hodin.

Tiskárna Ofset Úpice se specializuje na ofsetový tisk se širokým výrobním sortimentem - firemní tiskoviny, prospekty, vizitky, pohlednice, plakáty, samolepící etikety, brožury, časopisy, reklamní katalogy i knižní produkce v měkké vazbě a to vše do formátu A2. Technické vybavení umožňuje nabídnout zákazníkům úplné zpracování zakázky - příprava makety, sazba, zpracování fotografií a vlastní jednobarevný i vícebarevný tisk. Výhodou je krátká dodací lhůta a příznivé ceny.

Tiskárna Ofset, Na Veselce 504, Úpice, PSČ 542 32, majitel Oldřich M. Šlégr, tel. (0439) 933 171.

Pension na prodej

V malebném prostředí osady Honzův Potok v Temném Dole v Horním Maršově stojí od třicátých let 20. století horský dům v tradičním pojetí. Dvě celá podlaží, dobře prosvětlené obytné podkroví a velká veranda dávají dostatek prostoru ke zřízení rodného pensionu s dobrým standardem. Dům čp. 62 (dříve ZAZ Jaroměř) si zachoval svou původní přívětivou tvář a je v dobrém technickém stavu. Velkou výhodou je krásné okolí s lesy na svazích Světlé hory, velkou loukou s výhledem na Starou horu a Rýchory. K boudě patří funkční nákladní lanovka vedoucí od 500 metrů vzdálené hlavní silnice a také nový 100 metrů dlouhý lyžařský vleč. Další informace získáte u majitele domu nebo v galerii Veselý výlet, která je odtud vzdálena jen 10 minut chůze. Na požádání vám v galerii předložíme nabídkový katalog s podrobnými údaji.

Kontaktní adresa majitele:

Stanislav Rudolfský, náměstí ČSA 31, 551 01 Jaroměř, tel. 0442/2408.

AUTORIZOVANÝ STAVEBNÍ INŽENÝR MILOSLAV KLIMEŠ

PORADENSKÁ, PROJEKČNÍ, INŽENÝRSKÁ ČINNOST
REALIZACE STAVEB

Ing. Miloslav Klimeš, Horní Maršov náměstí čp. 65,
PSČ 542 26, tel. (0439) 948 296.

CYKLOSERVIS MIKLI

Opravy silničních i horských kol

Miloslav Klimeš sen., Slovany 122, Horní Maršov,
tel. (0439) 948 236

- 1.5.-31.10. Stálá expozice Galerie antického umění, Hostinné 9.00 12.00, 13.00-17.00 mimo pondělí
- 1.5.-31.10. Stálá ekologická expozice Kámen a život, KM Vrchlabí klášter 8.00-16.00 mimo pondělí
- 1.5.-5.11. Národopisná výstava - KM Vrchlabí klášter 8.00-16.00 mimo pondělí
- 20.3.-29.10. Z kapliček a poutních míst - KM Vrchlabí - Tři domy 8.00 16.00, mimo pondělí
- 1.5.-31.10. Stálá expozice Obří důl - poklad Krkonoš, Pec pod Sněžkou, 8.00-12.00, 13.00-15.00 mimo pondělí
- 1.5.-31.10. Stálá expozice Bitva 1866, Muzeum Podkrkonoší Trutnov, mimo pondělí
- 6.5.-1.10. Prohlídka pevnosti Stachelberg v Babí u Žacléře, jen o víkendech 10.00-12.00, 13.00-16.30
- 3.6. So Turistická trasa s doprovodem Správy KRMAP - IS Pec, Šp. Mlýn, Harrachov 9.00 hodin
- 3.6. So Promenádní koncert v J. Lázních - Krkonošská dechovka 14.00
- 4.6. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Podzvičinka 14.00
- 6.6. Út Zoologická exkurze Správy KRMAP - IS Šp. Mlýn 9.00
- 6.6. Út Horské hospodaření - exkurze Správy KRMAP - IS Vrchlabí 9.00
- 10.6. So **Letní slavnost** - Horní Maršov 10.00 - 24.00
- 10.6. So Botanická exkurze Správy KRMAP - IS Šp. Mlýn (lanovka na Medvědí) 9.00
- 10.6. So Promenádní koncert v J. Lázních - Jilemničanka 14.00
- 11.6. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Melancholik Band 14.00
- 13.6. Út Horské hospodaření - exkurze Správy KRMAP - IS Vrchlabí 9.00
- 13.6. Út **Koncert D. Andrtové Voňkové a R. Hladíka** - J. Lázně kino 19.00
- 15.6. Čt Lesnická exkurze Správy KRMAP - IS Šp. Mlýn 9.00
- 16.6. Pá Koncert dětského orchestru ze Smiřic - J. Lázně kolonáda 15.00
- 17.6. So Turistická trasa s doprovodem Správy KRMAP - IS Pec, Šp. Mlýn, Harrachov 9.00
- 17.6. So Promenádní koncert v J. Lázních - Skupina Bl. Blahovce 14.00
- 18.6. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Jilemničanka 14.00
- 20.6. Út Botanická exkurze Správy KRMAP - IS Šp. Mlýn 9.00
- 23.6. Pá Koncert dech. hudby z Norska, J. Lázně kolonáda 15.00
- 24.6. So Horské hospodaření - exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. Sn. 9.00
- 24.6. So Promenádní koncert v J. Lázních - Podzvičinka 14.00
- 24.6.-31.10. Ceylon mezi Východem a Západem, Galerie antického umění, Hostinné, 9.00-12.00, 13.00-16.00 mimo pondělí
- 25.6. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Boršičanka 14.00
- 29.6. Čt **Mše svatá v kostele sv. Petra a Pavla při setkání krajanů z Malé Úpy**, Malá Úpa
- 1.7. So Promenádní koncert v J. Lázních - Skupina Bl. Blahovce 14.00
- 2.7. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Hořeňák 14.00
- 5.7. St Promenádní koncert v J. Lázních - Semilská 12 14.00
- 6.7. Čt Promenádní koncert v J. Lázních - Podkrkonošská dechovka 14.00
- 8.7. So Turistická trasa s doprovodem Správy KRMAP - IS Pec, Šp. Mlýn, Harrachov 9.00
- 8.7. So Promenádní koncert v J. Lázních - Skupina Bl. Blahovce
- 9.7. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Podzvičinka 14.00
- 10.7.-23.7. **Vlákno - střeoevropské dědictví antiky**, mezinárodní textilní symposium, Hostinné
- 10.7. Po Exkurze Správy KRMAP pro rodiny s dětmi - IS Pec p. Sn. 9.00
- 13.7. Čt Lesnická exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. Sn. 9.00
- 15.7. So Promenádní koncert v J. Lázních - Dechová hudba mladých 14.00
- 15.7.-30.8. **Historie cyklistiky** - výstava v Muzeu Podkrkonoší Trutnov
- 15.7. So **Majerovy brzdomové tabulky** - koncert akustické relaxační hudby, Janské Lázně - evangelický kostel 19.00
- 16.7. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Javorka 14.00
- 22.7. So Turistická trasa s doprovodem Správy KRMAP - IS Pec, Šp. Mlýn, Harrachov 9.00
- 22.7. So Promenádní koncert v J. Lázních - Krkonošská dechovka 14.00
- 23.7.-31.10. Výstava prací ze symposia viz. 10.7., GAÚ Hostinné
- 23.7. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Podkrkonošská dechovka 14.00
- 24.7. Po Exkurze Správy KRMAP pro rodiny s dětmi - IS Šp. Mlýn 9.00
- 25.7. Út Zoologická exkurze Správy KRMAP - IS Harrachov 9.00
- 29.7. So Promenádní koncert v J. Lázních - Skupina Bl. Blahovce 14.00
- 30.7. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Semilská 12 14.00
- 5.-6.8. **Porcinkule** - pouť v Hostinném
- 5.8. So Turistická trasa s doprovodem Správy KRMAP - IS Pec, Šp. Mlýn, Harrachov 9.00
- 5.8. So Promenádní koncert v J. Lázních - Dechová hudba z Úpice 14.00
- 6.8. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Závořané 14.00
- 7.8. Po Exkurze Správy KRMAP pro rodiny s dětmi - IS Harrachov 9.00
- 10.8. Čt Lesnická exkurze Správy KRMAP - IS Harrachov 9.00
- 12.8. So Ochrana přírody - exkurze Správy KRMAP - IS Šp. Mlýn 9.00
- 12.8. So **Běh do vrchu J. Lázně - Hoffmannova b. - Černá hora** 13.00
- 12.8. So Promenádní koncert v J. Lázních - Javorka 14.00
- 13.8. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Jilemničanka 14.00
- 14.-15.8. **Mistrovství Evropy na horských kolech (MTB)** - Šp. Mlýn
- 18.-20.8. **Trutnov 87-95, rockový festival**, Trutnov Na Bojišti
- 19.8. So Turistická trasa s doprovodem Správy KRMAP - IS Pec p. Sn., Šp. Mlýn, Harrachov 9.00
- 19.8. So Promenádní koncert v J. Lázních - Krkonošská dechovka
- 20.8. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Podzvičinka 14.00
- 21.8. Po Exkurze Správy KRMAP pro rodiny s dětmi - IS Šp. Mlýn 9.00
- 23.-27.8. **Festival horolezeckých filmů** - Teplice nad Metují
- 26.8. So Horské hospodaření - exkurze Správy KRMAP - IS Šp. Mlýn 9.00
- 26.8. So **Mistrovství Evropy v silniční cyklistice** - Trutnov 9.00
- 26.8. So Promenádní koncert v J. Lázních - Dechová hudba z Úpice 14.00
- 27.8. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Hořeňák 14.00
- 3.9. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Melancholik Band 14.00
- 7.9. Čt Botanická exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. SN. 9.00
- 9.9. So Turistická trasa s doprovodem Správy KRMAP - IS Pec, Šp. Mlýn, Harrachov 9.00
- 10.9. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Podzvičinka 14.00
- 12.9. Út Botanická exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. SN. 9.00
- 14.9. Čt Lesnická exkurze Správy KRMAP - IS Šp. Mlýn 9.00
- 16.9. So Ochrana přírody - exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. Sn. 9.00
- 17.9. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Semilská 12 14.00
- 23.9. So Turistická trasa s doprovodem Správy KRMAP - IS Pec, Šp. Mlýn, Harrachov 9.00
- 24.9. Ne Promenádní koncert v J. Lázních - Dvorská dechovka 14.00
- 7.10. So Geomorfologická exkurze Správy KRMAP - IS Harrachov 9.00
- 12.10. Čt Lesnická exkurze Správy KRMAP - IS Pec p. Sn. 9.00
- 14.10. So Turistická trasa s doprovodem Správy KRMAP - IS Pec, Šp. Mlýn, Harrachov 9.00
- 28.10. So Turistická trasa s doprovodem Správy KRMAP - IS Pec, Šp. Mlýn, Harrachov 9.00

Informační centrum Veselý výlet je otevřeno v Temném Dole přímo u hlavní silnice z Horního Maršova do Pece a Malé Úpy. Kromě mezisezóny v dubnu a v listopadu je otevřeno denně. Rádi vám poskytneme základní informace o Krkonoších, možnostech při jejich poznávání, poradíme vám při výběru ubytování, doporučíme trasy výletů a upozorníme vás na aktuality z východní části Krkonoše.

Informační centrum je spojeno s galerií. Vedle uměleckých předmětů - obrazů, fotografií, keramiky, šperků - si u nás můžete koupit turistické průvodce, mapy, pohlednice (včetně autorových), kalendáře, publikace o Krkonoších ap. Součástí informačního centra je i směnárna. Zaparkujete přímo před domem. Ve Veselém výletu vám poradí paní Věra Kalábová a slečna Monika T. Hoferová. Obě hovoří dobře německy.

INFORMAČNÍ CENTRUM VESELÝ VÝLET v Temném Dole v Horním Maršově

GALERIE - SMĚNÁRNA

denně 8.30 - 18.00
telefon (0439) 948 298

Další informační střediska: Městské informační středisko (MIS) na náměstí v Janských Lázních (tel. 94 661), Turistické informační centrum (TIC) Krkonoše na náměstí ve Svobodě nad Úpou (942 688), IC Turista v centru Pece pod Sněžkou (96 2380), Infocentrum v Trutnově v radnici na náměstí (6426), IC Špindlerův Mlýn při městském úřadu (0438-93 656), IC Flora v domě služeb v Benecku, informační střediska Správy KRNP (viz. níže) aj.

Telefonování: východní Krkonoše jsou v trutnovském telefonním obvodu s volacím znakem 0439, ze zahraničí 0042439, při telefonování z Pece pod Sněžkou a Malé Úpy mimo tyto obce je nutné před volaným číslem vytočit ještě číslo 9. Veřejné telefonní automaty jsou v Horním Maršově u autobusové zastávky, v Janských Lázních na náměstí, ve Svobodě nad Úpou na náměstí, v Dolním Maršově u Rýchorky, v Peci pod Sněžkou u pošty aj. Veřejné telefony jsou také na stanovištích veřejných parkovišť ve Velké Úpě, v Peci a v Malé Úpě. Telefonní služba je na poštách v těchto časech: Horní Maršov (948 148) pondělí - pátek 7.30 - 12.00, 13.00 - 15.30 v sobotu 8.00 - 9.00, v Janských Lázních (942 012) po-pá 8.00-12.00, 13.00-15.30, so 8.00-9.00, v Peci pod Sněžkou (96 2283) po-pá 7.00-12.00, 13.00-15.30, so 9.00-10.00, ve Velké Úpě (96 2310) po-pá 7.00-12.00, 13.00-15.00, so 8.00-9.00, v Malé Úpě (96 6219) po-pá 7.00-12.00, 13.00-15.00, so 8.30-9.30.

Parkoviště: Střežená parkoviště ve Velké Úpě (P2 - tel. 96 2156), v Peci u kapličky (P3 - 96 2157) a Zelený Potok (P4 - 96 2158), v Malé Úpě ve Spáleném Mlýně (96 6213), na Pomezni Boudách (96 6345), v Janských Lázních u lanovky (946 24).

Zdravotnictví: rychlá záchranná služba Trutnov tel. 155, pro východní Krkonoše je pohotovostní služba v Horním Maršově (948 144), pohotovost Trutnov (5111), lékařské a zubní ordinace jsou v Peci pod Sněžkou - včetně rentgenu (96 2444), v Horním Maršově (948 144), v Janských Lázních (942 344), ve Svobodě nad Úpou (942 444), v Dolním Maršově (942 044), lékárna je v Horním Maršově otevřena po-pá 7.55-12.15, 13.15-16.00, (948 121).

Horská služba: letní pohotovost je ve Špindlerově Mlýně tel. (0438) 934 39 denně od 7.00 do 18.00 hodin.

Policie: stálá pohotovost Trutnov tel. 158, služba v Peci pod Sněžkou 96 2333, ve Svobodě nad Úpou 942 333, pohraniční policie v Horním Maršově 948 133, obecní policie v Janských Lázních 94613, v Peci pod Sněžkou 96 2166.

Hasiči: stálá služba Trutnov 150.

Městské a obecní úřady: Horní Maršov tel. 948 156, Janské Lázně 942 101, Pec pod Sněžkou 96 2215, Malá Úpa 96 6357, Svoboda nad Úpou 942 045, Žacléř nové č. 878510, úřední hodiny jsou vždy v úterý 8.00-12.00, 12.30-17.00 hodin.

Správa Krkonošského národního parku: středisko Pec pod Sněžkou 96 2213, po-pá 8.00-12.00, 13.00-15.00, so-ne jen od 8.00 do 10.00 hodin, ve Špindlerově Mlýně (0438) 93 228 a Harrachově (0432) 929 249 je otevřeno denně od 8.00 do 18.00., muzeum v Obřím dole v Peci pod Sněžkou 96 2411, otevřeno denně mimo pondělí, út-ne 8.00-12.00, 13.00-15.00, informace a směnárna Temný Důl v Horním Maršově 948 264, denně po+st 8.00-16.30, út+čt 8.00-18.30, pá 8.00-18.00, so + ne 9.00-18.00, 9.00-16.30.

Lesní hospodářství Horní Maršov (v areálu pily) 948 161, 162, polesí - Latovo údolí 948 110, Černá hora 942 120, Rýchory 947 152, Pec pod Sněžkou 96 2214, Malá Úpa 96 6293, Žacléř 95 459.

Bohoslužby: Horní Maršov, Velká Úpa - neděle 11.00 nebo v sobotu v 17.00, Janské Lázně - neděle 9.30, úterý a čtvrtek 16.30, Malá Úpa - sobota 15.00, Svoboda nad Úpou - neděle 8.00, pondělí, středa, pátek 17.00, Žacléř - neděle 9.15

Meteorologická stanice v Peci pod Sněžkou 96 2403.

Benzinová pumpa ve Svobodě nad Úpou je otevřena v létě denně od 5.30 do 22.00 hodin, tel. 942 265. Čerpadla s nepřetržitým provozem jsou v Trutnově a ve Vrchlabí.

Autoopravna a pneuservis: Svoboda nad Úpou - Hlávka (942 587), denně 7.00-12.00, 13.00-17.00, Semerák Autocentrum, v plné sezóně denně 7.00-16.00 včetně odtahové služby, Pec pod Sněžkou (u motorestu) - Václav Břečka (96 2154) nepřetržitě.

Hraniční přechody: Malá Úpa 96 6250 - i pro vozidla (pouze osobní vozy) nepřetržitý provoz, stejně jako přechody v Královci u Žacléře a v Harrachově.

Autobusy: předprodej místenek (pouze z výchozí stanice) a informace ČSAD v Peci pod Sněžkou 96 2480, denně 8.00-12.00, 12.30-15.00 hodin.

**RESTAURANT ORT
UBYTOVÁNÍ**

Taxi - Cupal

☎ (0439) 96 2010, 96 2165

Pec pod Sněžkou
členům 10 % sleva

Veselý výlet tiskneme na recyklovaný papír.